

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 23

2019

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta:

ALIOR BANK, 08 2490 0005 0000 4530 1623 9969

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

**od 2013 r. w kwocie 70 zł;
Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł**

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym Warszawa, 6 listopada 2018 r.

W dniu 6 listopada 2018 r., o godz. 16.45, w drugim terminie, odbyło się Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Zebranie otworzyła i objęła przewodniczenie Prezes Towarzystwa, Anna Grześkowiak-Krwawicz, protokolantem została Klara Leszczyńska-Skowron. Po oficjalnym powitaniu Pani Prezes zwróciła się do zebranych z pytaniem o poprawki do porządku obrad. Wobec braku poprawek Przewodnicząca poddała pod głosowanie akceptację zaplanowanego i dostarczonego Członkom porządku zebrania, który został jednogłośnie przyjęty, oraz sprawozdania z poprzedniego Walnego Zebrania PTBnWO, które również przyjęto jednogłośnie.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła Przewodniczącą Kapituły Konkursu Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujmowanego osiemnastego wieku, Teresę Kostkiewiczową, o ogłoszenie wyników czwartej edycji Konkursu.

Profesor Kostkiewiczowa poinformowała zebranych, że Kapituła Konkursu, po zapoznaniu się z opinią wyznaczonych zgodnie z regulaminem Konkursu Recenzentów, postanowiła przyznać nagrodę pracy dra Jacka Kordela: *Od wieloletnich związków z Austrią ku sojuszowi z Prusami. Polityka zagraniczna Saksonii w przededniu wojny o sukcesję bawarską (1774–1778)*, obronioną pod kierunkiem prof. dr hab. Zofii Zielińskiej, oraz wyróżnienie pracy dr Beaty Bednarek: *„Na koniec jakaś pamięć tam zostawa, gdzie nas nie będzie ...”*. *Cztery początkowe księgi liryków z „Poezji Franciszka Dionizego Książnina ręką własną pisanych”*. *Edycja krytyczna ze wstępem*, obronioną pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Wolskiej. Przewodnicząca Kapituły oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym pogratulowały Laureatom oraz ich Promotorom i wręczyły drowi Jackowi Kordelowi oraz dr Beacie Bednarek nagrody.

Po wręczeniu nagród Przewodnicząca Kapituły Konkursu oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym podziękowały wszystkim Recenzentom za trud włożony w przygotowanie recenzji prac konkursowych.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła o przedstawienie przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, Klarę Leszczyńską-Skowron,

sprawozdania Zarządu za miniony rok działalności Towarzystwa za okres od 25 października 2017 r. do 6 listopada 2018 r.

W okresie sprawozdawczym Zarząd PTBnWO zebrał się trzykrotnie, w dniach 28 lutego, 20 czerwca, 28 września 2018 r.

Decyzją Zarządu przyjęto 2 nowych Członków — zostali nimi: Alina Barczyk (Łódź), Piotr Kryśka (Warszawa). Towarzystwo liczy obecnie 244 Członków, w tym 4 Członków Honorowych. Towarzystwo jest również pełnoprawnym stowarzyszeniem o charakterze międzynarodowym — należą do niego członkowie z 11 państw: Białorusi, Francji, Litwy, Niemiec, Polski, Szwajcarii, Szwecji, Ukrainy, USA, Węgier, Wielkiej Brytanii.

1. Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2013 r. Zarząd wspierał prace Kapituły Konkursu na najlepszą pracę doktorską poświęconą szeroko rozumianemu osiemnastemu wiekowi. W wyniku prac Kapituły, spośród nadesłanych zgłoszeń wyłoniono laureata V edycji Konkursu. Nagroda została wręczona 6 listopada 2018 r. Decyzją Zarządu do tegorocznej nagrody dołączona została nagroda pieniężna pochodząca z budżetu Towarzystwa.

2. Kończą się prace nad edycją tomu pokongresowego. Następny Kongres Badaczy Oświecenia planowany jest na rok 2021 w Toruniu.

3. W 2019 r. mają miejsce wybory do władz naczelných Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekim Osiemnastym. Zarząd gorąco zachęcił wszystkich Członków do wzięcia udziału w głosowaniu za pośrednictwem Internetu.

4. Towarzystwo wspólnie z Pracownią Literatury Oświecenia IBL oraz Zamkiem Królewskim w Warszawie współorganizowało Konferencję *Najwyższa Pani swoich praw... Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej w latach 1569–1795*.

5. Towarzystwo z decyzji Zarządu objęło także patronatem cykl konferencji pt. *Oświecenie nieoświecone* organizowanych przez Instytut Literatury Polskiej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Pracownię Literatury Oświecenia.

6. Ukazał się kolejny, 22 numer Biuletynu Towarzystwa. Zarząd prosi Członków Towarzystwa o nadsyłanie jak największej liczby informacji na temat działalności naukowej dotyczącej XVIII wieku.

7. Zarząd na bieżąco słuchał informacji na temat działalności Międzynarodowego Towarzystwa, składanych przez przedstawiciela PTBnWO przy Międzynarodowym Komitecie Wykonawczym, Marka Dębowskiego, podjęto decyzję w sprawie opłacenia bieżących składek członkowskich za 2017 r.

8. Zarząd podjął także prace nad renowacją strony internetowej PTBnWO.

Następnie w imieniu nieobecnego Skarbnika Towarzystwa, Michała Zwierzykowskiego, zabrała głos Klara Leszczyńska-Skowron, która przedstawiła przygotowaną przez Skarbnika Towarzystwa krótką informację o stanie finansów.

Następnie głos zabrał Wiceprezes Towarzystwa, Marek Dębowski, który złożył sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Po zakończeniu raportu Przewodnicząca obrad otworzyła dyskusję. Profesor Izabella Zatorska chciała wiedzieć, od kiedy możliwe są zapisy na Międzynarodowy Kongres przygotowany w Edynburgu. Wiceprezes Towarzystwa przypomniał, że do marca 2019 r. możliwe jest zgłaszanie sekcji, a od marca do maja — zapisy do sekcji. Następnie, Przewodnicząca poddała pod głosowanie akceptację sprawozdań. Sprawozdania zostały przyjęte.

Po głosowaniu nad przyjęciem sprawozdań Prezes PTBnWO zamknęła obrady.

Sprawozdanie z posiedzenia Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (SIEDS/ISECS) Edynburg 23–25 sierpnia 2018

Delegat Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Marek Dębowski, wziął udział w dniach 23–25 sierpnia 2018 roku w do-
rocznym posiedzeniu SIEDS/ISECS, którego gospodarzem w był Uni-
wersytet Bordeaux-Montaigne.

W dniu 23 sierpnia porządek obrad, które prowadzono od godzin rannych w Sali konferencyjnej „Maison de la Recherche” na kampusie uniwersytetu Montaigne’a, obejmował szesnaście punktów. Na począt-
ku słowo powitalne do zebranych uczestników wygłosiła pani Rektor Uniwersytetu Bordeaux-Montaigne. Następnie głos zabrała przewodni-
cząca SIEDS/ISECS, Lise Andries, pełniąca tę funkcję od roku 2015, która zaproponowała zgromadzeniu członków komitetu oraz delegatom kra-
jowym SIEDS/ISECS porządek obrad (punkty 1 i 2). Rozpoczęto od spra-
wozdania Sekretarza Generalnego, następnie Skarbnika oraz agend Ko-
mitetu Wykonawczego wybranego w roku 2015 (punkty 3 i 4).

Następnie, po dyskusji i po przyjęciu sprawozdań, kolejnym waż-
nym punktem obrad była dyskusja nad zmianami administracyjnymi,

które będą musiały być wprowadzone w 2019 roku ze względu na zaprzestanie przez Fundację Wolterowską (Voltaire Foundation) działającą przy Uniwersytecie Oxfordzkim prowadzenia spraw finansowych i logistycznych SIEDS/ISECS. Komitet SIEDS/ISECS zobowiązał w związku z tym zarząd SIEDS/ISECS do znalezienia nowej formy administrowania Międzynarodowym Towarzystwem i nadanie mu nowej formy prawnego umocowania (punkt 5).

Po przedstawieniu sprawozdania komisji do spraw komunikacji (punkt 6) Marc-André Bernier, przewodniczący komitetu do sprawy przeprowadzenia w 2019 wyborów nowych władz SIEDS/ISECS, przedstawił ostateczną listę kandydatów, na których głosowanie zostanie przeprowadzone w miesiącach kwiecień–czerwiec 2019 (punkt 7).

Dyskusje na punktach 8 i 9 dotyczyły spraw związanych z procedurami przyjmowania nowych towarzystw narodowych oraz publikacji elektronicznych i książkowych.

Punktem (10), nad którym wywiązała się ożywiona dyskusja, była organizacja Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku w roku 2019, w Edynburgu. Przewodniczący Komitetu organizacyjnego, Brychan Carrey, przedstawił najważniejsze dokonania związane z finansowaniem kongresu oraz planami naukowymi i logistycznymi. Pytania i zastrzeżenia zgromadzonych dotyczyły głównie wysokich kosztów, które będą musieli ponieść uczestnicy kongresu, i ograniczonej oferty dla młodych naukowców (doktorantów), których nie stać na hotele proponowane przez organizatorów. Organizatorzy zapewnili, że obok stypendiów dla młodych naukowców będzie także zapewniona możliwość zamieszkania w akademikach. Propozycje zostały przyjęte przez komitet wykonawczy. Powołano trzyosobowe gremium odpowiedzialne za przyznawanie stypendiów (punkt 11).

Punkt 12 dotyczył propozycji koleżanek i kolegów włoskich, którzy chcieliby, aby następny po Edynburgu kongres SIEDS/ISECS odbył się w roku 2023 w Rzymie. Przedstawiono pierwsze kalkulacje i pierwsze możliwości organizacyjne dwu rzymskich uniwersytetów.

Wśród innych spraw omówionych w kolejnych punktach 13, 14, 15 i 16 znalazły się: sprawy seminariów dla młodych badaczy, publikacje SIEDS/ISECS, informacja o następnych posiedzeniach komitetu wykonawczego w Bergamo, Poczdamie, Rzymie i Uppsali oraz różne pytania dotyczące przyszłości Międzynarodowego Towarzystwa.

W dniu 24 sierpnia 2014 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *La mer: fictions, pouvoir, identité* zorganizowana przez Instytut Historii i Literatury Uniwersytetu Montaigne'a oraz Francuskie Towarzystwo Badań

nad Wiekiem Osiemnastym. Kandydat polski wygłosił wykład pt. *Les vues de Gdańsk dans la peinture de Daniel Chodowiecki et Fryderyk August Lohrmann*.

W ostatnim dniu, 25 sierpnia, uczestnicy Komitetu Wykonawczego SIEDS/ISECS zostali zaproszeni przez organizatorów na wycieczkę pieszą po Bordeaux i zwiedzenie osiemnastowiecznego Teatru Wielkiego.

Nowi Członkowie PTBnWO

Alina Barczyk,
Agnieszka Gocal,
Piotr Kryśka,
Adrian Wesołowski.

PRACE OPUBLIKOWANE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W LATACH 2017–2019

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się do wieku XVIII i początków wieku XIX)

KSIĄŻKI

- Alina Barczyk, *Pałac w Dęblinie. Inwentarze z czasów Michała Jerzego Wandalina Mniszcha*, Wydawnictwo Attyka, Kraków 2017, ss. 170.
- Antoni Czyż, *Rojny i gwarny blask kultury. Literacka „varietas” i historyczne „multum” tekstów*, Wydawnictwo Naukowe UPH, Siedlce 2019, ss. 828.
- Grzegorz Glabisz, Michał Zwierzykowski, *Z dziejów wojny o sukcesję polską. Listy Wielkopolan do Jana Tarty wojewody lubelskiego z lat 1734–1735*, Wydawnictwo IH UAM, Poznań 2018, ss. 248.
- Anna Grześkowiak-Krwawicz, *Dyskurs polityczny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Pojęcia i idee*, FNP, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2018, ss. 451.
- Stanisław Janeczek, *Filozofia — nauka — religia. Studia i szkice z dziejów kultury intelektualnej*, red. A. Starościc, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2018, ss. 421.
- Stanisław Janeczek, *Komisja Edukacji Narodowej. Studia i szkice z dziejów polskiej kultury intelektualnej*, red. A. Starościc, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2018, ss. 329.

- Katarzyna Kuras, *Dwór królowej Marii Leszczyńskiej. Ludzie, pieniądze i wpływy*, Towarzystwo Wydawnicze Historia Jagellonica, Kraków 2018, ss. 337.
- Agnieszka Łowczanin, *A Dark Transfusion: The Polish Literary Response To Early English Gothic. Anna Mostowska Reads Ann Radcliffe*, Peter Lang, Berlin 2018, ss. 263.
- Paweł Matyaszewski, *Monteskiusz w Polsce. Wczoraj i dziś*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018, ss. 290.
- Maciej Parkitny, *Nowoczesność oświecenia. Studia o literaturze i kulturze polskiej drugiej połowy XVIII wieku*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018, ss. 259.
- Bożena Popiołek, *Kobiety świat w czasach Augusta II. Studia nad mentalnością kobiet z kręgów szlacheckich*, wyd. II poszerzone, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2018, ss. 452.
- Kazimierz Puchowski, Mariusz Ausz, *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794: szkoły w Wydziale Pijarskim*, Wydawnictwo IHN PAN; Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2018, ss. 325 [w serii: „Komisji Edukacji Narodowej Model Szkoły i Obywatela. Koncepcje, doświadczenia i inspiracje”, t. 9]. Bibliogr. s. 269–294.
- Dariusz Rolnik, *Archiwum Jeleńskich z NGAB w Mińsku (XVI–XX wiek) — jego dzieje i inwentarz*, Katowice 2018, ss. 504.
- Dariusz Rolnik, *Województwo mińskie i Jeleńscy w życiu publicznym Rzeczypospolitej w latach 1764–1795 w świetle ich korespondencji*, Katowice 2018, ss. 324.
- Halina Rusińska-Giertych, *Kultura książki polskiej we Lwowie w okresie oświecenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2018, ss. 388; il., tab. Bibliogr. s. 345–362. Streszcz. w jęz. ang.
- Janusz Ryba, *Potocki (Jan) — w duetach (Ze światowcami w aneksie)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2018, ss. 178.

PRACE ZBIOROWE

- *Dom. Codziennosc i swiето: Ceremonie i tradycje rodzinne. Studia historyczno-antropologiczne*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2018, ss. 336.
- *Dom. Codziennosc i swietano: Przestrzen domowa — ludzie i rzeczy. Studia historyczno-antropologiczne*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska,

- M. Gadocha, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2018, ss. 255.
- Emanuel Mateusz Rostworowski 1923–1989. *Materiały z posiedzenia naukowego w dniu 8 października 2014 roku*, red. M. Czeppe, Polska Akademia Umiejętności, Archiwum Nauki PAN i PAU, Kraków 2018, ss. 138 [w serii: „W Służbie Nauki”, nr 29].
 - *Entre Pologne et France, le cosmopolitisme des Lumières*, Rome, 23–24 juin 2017, volume coordonné par A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire et P. Ugniewski, Accademia Polacca delle Scienze Biblioteca e Centro di Studi a Roma, Rome 2018.
 - *Między obowiązkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Społeczeństwo w obronie państwa polsko-litewskiego*, red. A. Kalinowska, A. Perłakowski, D. Rolnik, F. Wolański, Zamek Królewski w Warszawie, Warszawa 2018 [w serii: „Studia i Materiały”, t. 8].
 - *O spuściznie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Muzeum Króla Jana III w Wilanowie, Wydawnictwo IBL, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2018, ss. 297 [w serii: „Winckelmann — Potocki. Nowe badania i dokumenty”, red. P. Jaskanis i M. Kunze, t. 3].
 - *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2018, ss. 464 [w serii: „Silva Rerum”].
 - *Społeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Materiały z badań*, cz. 2, red. K. Puchowski, wstęp i oprac. J. Orzeł, Polskie Towarzystwo Historyczne, Warszawa 2018, ss. 229 [http://pth.net.pl/uploads/irpedu/Raport_2.pdf].
 - *Stolice wielkopolskiego protestantyzmu. Leszno i Śmigiel — współistnienie wyznań. Dziedzictwo*, red. K. Szymańska, Muzeum Okręgowe w Lesznie, Leszno 2018, ss. 406.
 - *W kręgu patronatu kobiecego XVII–XVIII wiek*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała-Jastrzębska, A. Słaby, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2018, ss. 343.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1676–1695*, oprac. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamieński, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2018, ss. 736.
- François Auguste Thesby de Belcour, *Dziennik francuskiego oficera*

- w służbie konfederacji barskiej i syberyjskiego zesańca*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2016, ss. 154.
- W. Bogusławski, *Izkahar, król Guaxary*, wstęp E. Lewandowska, opracowanie tekstu E. Lewandowska i B. Wolska, Wydawnictwo Piktor, Łódź 2016, ss. 144 [w serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. VII] [druk: 2017].
 - W. Bogusławski, *Pustelnik na wyspie Formentera*, wstęp M. Kowalska, opracowanie tekstu M. Kowalska i B. Wolska, Wydawnictwo Piktor, Łódź 2017, ss. 156 [w serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. VIII].
 - *Constitution of 3 may 1791, English translation from 1791 by Franciszek Bukaty*, wstęp i oprac. A. Grześkowiak-Krwawicz, Muzeum Łazienki Królewskie, Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa 2018 [e-book].
 - Jan Drozdowski, *Literat z biedy, Umizgi dla przysługi*, wstęp i opracowanie tekstów M. Czapnik i B. Wolska, Wydawnictwo Piktor, Łódź 2018, ss. 265 [w serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. IX].
 - *Entretiens du roi Stanislas Auguste avec Otto Magnus von Stackelberg (1773–1775)*, oprac. D. Dukwicz, E. Zielińska, Instytut Historii PAN, Warszawa 2017, ss. 257.
 - *Europejskie drogi staropolskich peregrynantów*, red. B. Rok i F. Wolański, Kraków–Wrocław 2018.
 - *Konstytucja 3 maja 1791. Na podstawie tekstu „Ustawy Rządowej” z Archiwum Sejmu Czteroletniego przechowywanego w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie*, oprac. A. Grześkowiak-Krwawicz, Muzeum Łazienki Królewskie, AGAD, Warszawa 2018, ss. 86.
 - Bernard Mandeville, *Skromna obrona domów publicznych albo rozprawa o porubstwie*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2016, ss. 86.
 - Julien Offray de La Mettrie, *Trzy rozprawy o miłości*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2017, ss. 184.
 - *Miedzy Konstytucją a Targowicą. Korespondencja i pisma polityczne prymasa Michała Jerzego Poniatowskiego z lat 1791–1793*, wybór i opracowanie A. Sołtys, przedmowa Z. Zielińska, RAMBLER PRESS, Warszawa 2018, ss. 240.
 - Ibrahim Müteferrika, *Traité de la tactique*, éd. F. Tóth, (MTA BTK — ISC), Budapest–Paris 2018, ss. 127.
 - Voltaire, *Filozofia historii*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2018, ss. 303.
 - Voltaire, *Pisma przeciw Polakom*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2017, ss. 269.

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII

„Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

Ukazały się:

- Kajetan Koźmian, *Ody napoleońskie i wiersze z lat 1800–1815*, oprac. M. Nasteruk i Z. Rejman, Warszawa 2018. BPPO, t. 15.

W druku:

- Adam Naruszewicz, *Dziennik podróży Króla Jego Mości Stanisława Augusta na Ukrainę*, oprac. M. Bober-Jankowska. BPPO, t. 16.
- Stanisław Trembecki, *Bajki*, oprac. W. Kaliszewski i J. Snopek. BPPO, t. 17.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Bajki*, oprac. N. Kawałko-Dzikowska. BPPO, t. 18.

W opracowaniu:

- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Poematy*, oprac. R. Dąbrowski i T. Chachulski.
- Felician Wykowski, *Rymy zebrane*, oprac. M. Ślusarska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Erotyki*, oprac. B. Mazurkowa.
- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V, *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wiersze 1783*, oprac. T. Chachulski.
- Franciszek Karpiński: *Wiersze zebrane*, cz. II, *Psalterz*, *Dramaty*, *Pisma prozą*, oprac. T. Chachulski.
- Michał Franciszek Karpowicz, *Kazania trybunalskie*, oprac. M. Ślusarska.
- Paweł Ksawery Brzostowski, *Wieśniaczka*, oprac. M. Ślusarska.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. J. Wójcicki.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Liryki z Rękopisu Puławskiego*, oprac. B. Bednarek.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Alina Aleksandrowicz

- *Wartości chrześcijańskie w Puławach Czartoryskich. (Na przykładzie twórczości książnej Izabeli z Flemingów Czartoryskiej)*, [w:] *Polska i Puławy „Na głównym szlaku duchowych dziejów”*, Puławy 2017, s. 134–167.

Jakub Bajer

- *Le prix d'un attachement: les d'Argenson et la Maison de Saxe*, [w:] *Les dynamiques du changement dans l'Europe des Lumières*, red. A. Jakuboszczak, M. Forycki, T. Malinowski, Poznań–Paris 2018, s. 229–238.
- *Les archives du prince Xavier de Saxe — un patrimoine européen de la France, de la Pologne et de l'Allemagne*, [w:] *Les dynamiques du changement dans l'Europe des Lumières*, red. A. Jakuboszczak, M. Forycki, T. Malinowski, Poznań–Paris 2018, s. 403–409.
- *Listy Stanisława Kostki Potockiego do żony Aleksandry z lat 1791–1808 — pytania badawcze*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 213–219.

Michał Bajer

- *Tragedia i dwór. Stan faktyczny oraz polemiczne użycie stereotypu w historii polskich przekładów Corneille'a i Racine'a*, „Pamiętnik Teatralny” 2018, nr 4, s. 55–86.

Ewa Barylewska-Szymańska

- [Wspólnie z Wojciechem Szymańskim] *Gdańskie ogrody drugiej połowy XVIII w. w anonsach prasowych*, [w:] *Gdańskie ogrody*, red. E. Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2018, s. 57–125.
- [Wspólnie z Zofią Maciakowską] *Miejsca zamieszkiwania polskich władców w czasie wizyt w Gdańsku XV–XVIII w.*, [w:] *Król jedzie! Wizyty władców polskich w Gdańsku XV–XVII w. Katalog wystawy czynnej w Muzeum Gdańska od 6 lipca do 30 października 2018 r.*, t. 1: *Eseje*, red. E. Kizik, Gdańsk 2018.

Magdalena Bober-Jankowska

- *Adam Naruszewicz's Translation of Tacit*, „Colloquia Litteraria” 2018, nr 3, s. 217–224.
- *Nieznana korespondencja Adama Naruszewicza [edycja listów]*, „Sztuka Edycji” 2018, nr 2, s. 113–129.
- *Problemy literackiej perswazji w „Listach polskich pisanych w roku 1785”*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 135–150.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *„In the Greatest Wildness of my Youth”: Sir Charles Hanbury Williams and*

Mid-Eighteenth-Century Libertinism, „Journal for Eighteenth-Century Studies” 2018, vol. 1, s. 3–23.

Tomasz Chachulski

- Jerzy Stempowski *and the Heritage of the Enlightenment* [angielska wersja artykułu opublikowanego w 2013 r.], „Colloquia Litteraria” 2017, z. 2, s. 9–30 [<http://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/cl/article/view/3130>].
- *Wspomnienie o Krasickim*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 193–198.

Antoni Czyż

- *Konstancji Benisławskiej barokowa muzyka. „Pieśni sobie śpiewane” III*, 20, [w:] *Aplauz najzaczniejszej damie. Studia i szkice z literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska, A. Roćko, Olsztyn 2017 [druk: 2018].
- *Ludwika Szklińska: „Duchowna melodia. Pieśni nabożne”*. Podał do druku Antoni Czyż, „Ogród” 2017, nr 1–4, s. 15–39 [druk: 2018].
- [Wspólnie z Mariuszem Jochemczykiem] *Poema*, [w:] *Ilustrowany słownik terminów literackich. Historia, anegdota, etymologia*, red. Z. Kałużek, B. Mytych-Forajter, A. Nawarecki, Gdańsk 2017, s. 385–389 [druk: 2018].

Ewa Danowska

- *Edycje testamentów staropolskich — zarys problematyki*, [w:] *Edytorstwo źródeł: różne drogi — wspólny cel*, red. A. Perłakowski, Kraków 2017, s. 35–47 [druk: 2018].
- „Koncept z kalendarza”. *Krakowskie kalendarze epoki nowożytnej*, „Kraków” 2018, nr 1, s. 42–45.
- „Ostatnia wola z inwokacją do Boga. O staropolskich testamentach”, *Mówią Wieki* 2018, nr 5, s. 35–38.
- *Szkoła rozumnych obywateli — Gimnazjum Wołyńskie w Krzemieńcu (1805–1831)*, „Wiadomości Historyczne z Wiedzą o Społeczeństwie” 2018, nr 3, s. 4–8.

Roman Dąbrowski

- *Ignacy Tański (1761–1805)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 52, z. 2, Warszawa–Kraków 2018, s. 168–170.
- *O bohaterach posiadających tajemną władzę nad naturą w poezji epickiej oświecenia*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 245–259.

- *O istocie, funkcji i doskonaleniu dobrego smaku w refleksji estetycznej Stanisława Kostki Potockiego*, [w:] *O spuściznie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 43–52.
- „Stefan Czarniecki” *Kajetana Koźmiana, czyli prawdziwy koniec klasycznej epopei*, [w:] *Mojry: początek — trwanie — koniec*, red. M. Korytowska, M. Siwiec, Kraków 2018, s. 207–224.

Marek Dębowski

- „*Krakowiacy i Górale*” na imieniny cesarzowej Józefiny. *Francuska recenzja z 1807 roku*, „Teksty Poboczne. Gazeta Teatralna” 2018 [numer specjalny].
- *Les drames exotiques dans le répertoire du Théâtre National de Varsovie au carrefour du XVIIIe et XIXe siècles (1790–1814)*, „Diciottesimo Secolo” 2018, vol. 3, s. 159–174.
- *Le théâtre de Jean Potocki et la vogue des divertissement dramatiques au carrefour des XVIIIe et XIXe siècles*, [w:] *Sur les traces de Jean Potocki*, red. E. Klene, Oxford 2018.
- *Parades de Jean Potocki au château de Łańcut; Parady Jana Potockiego na zamku w Łańcucie*, „Studia Pragmalingwistyczne” 2017, t. IX, s. 183–192.

Dorota Dukwicz

- „*l’humanité [...] m’oblige à contribuer aux progrès de l’instruction en Pologne*” — czyli o kulisach ustanowienia Komisji Edukacji Narodowej, „Przegląd Historyczny” 2018, nr 1, s. 73–93.

Magorzata Durbas

- *Cosmas de Prague and Bohême in the light of the French historiography of the 17th and 18th centuries*, [w:] *Kosmas, Gallus Anonymus and Nestor in a transcultural perspective. Chroniclers and their work as an inspiration for science, art, politics and historical tradition*, red. R. Dymczyk, W. Kofrankowa, K. Krainy, N. Morawiec, Praga–Częstochowa 2018.
- [Wspólnie z Ye. Sinkevichem] „*Ягеллонська ідея*” в польській та українській історіографії, „Наукові праці: науково-методичний журнал — Історія” 2018, t. 310, s. 65–69.
- *Les innovations dans le secteur agricole des années 1756 à 1762 à Nancy — sujet du discours scientifique à l’Académie de Stanislas*, [w:] *II Rencontre frnaco-polonaise des dix-huitièmistes. Sur les dynamiques du changement*, red. M. Forycki, A. Jakuboszczak, T. Malinowska, Paryż–Poznań, 2018, s. 41–55.

- *Marc René de Montalembert* — członek *Académie royale des sciences* w Paryżu, [w:] *Twierdze osiemnastowiecznej Europy. Studia z dziejów nowożytnej sztuki wojskowej*, t. II, red. M. Trąbski, Częstochowa 2018, s. 59–78.
- *Praktyka konkursowa w Akademii Stanisława w Nancy (1750–1766) na tle innych ośrodków naukowych we Francji*, [w:] *Ab Occidente refund, Zachód doby nowożytnej w badaniach historyków polskich*, red. A. Markiewicz, K. Kuras, R. Niedziela, Kraków 2018, s. 291–305.
- *The organisation of scientific research at Leszczyński Academy in Nancy*, „*Opera Historica*” 2018, nr 2, s. 205–217.

Jolanta Dygall

- *Dipingere sulla scena „i toni dell’anima”*, „*Studia Romanica Posnaniensia*” 2018, t. 45, s. 127–141.

Witold Filipczak

- *Lubelski sejmik przedsejmowy w 1780 roku*, [w:] *Studia z dziejów Europy środkowo-wschodniej*, red. W. Bondyra, D. Kupisz, J. Ternes, L. Wierzbicki, Lublin 2018, s. 51–69.
- *Miasta i mieszczanie w opiniach sejmików koronnych w latach 1778–1786*, [w:] *Tractu temporis. Ludzie — Regiony — Fakty. Księga dedykowana Dr hab. prof. UŁ Tadeuszowi Nowakowi*, red. T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, Łódź–Wieluń 2018, s. 325–340.
- *Polityczna rola Elżbiety z Branickich Sapieżyńskiej w latach 1783–1784*, [w:] *Wielkie rody dawnej Rzeczypospolitej XVI–XIX wieku*, t. I: *Sapiehowie*, red. T. Ciesielski i M. Sawicki, Opole 2018, s. 203–226.
- *Sejmiki ziemi liwskiej 1780–1786*, „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2018, nr 2, s. 123–153.
- *Sejmiks in the Land of Liw 1780–1786*, „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2018, nr 3, s. 123–153.
- *Wojsko i obronność Rzeczypospolitej na sejmie w 1780 r.*, [w:] *Miedzy obowiazkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Spoleczeństwo w obronie państwa polsko-litewskiego*, red. A. Kalinowska, A. Perłakowski, D. Rolnik, F. Wolański, Warszawa 2018, s. 263–280.

Karin Friedrich

- *Obywatele i obywatelskość w wielonarodowej Rzeczypospolitej*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej obojga narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, wyd. A. Grzeszkowiak-Krwawicz, współpr. J. Axer, Warszawa 2018, s. 119–150.

- *Zwischen Ost und West — Kultur und Politik in Preußen Königlich-Polnischen Anteils im Zeitalter der Aufklärung*, [w:] *Die Geschichte der Musikultur in Danzig und Westpreußen. Perspektiven einer transnationalen Forschung*, red. E. Firscher, A. Kürsten, S. Brasack, Stuttgart 2018, s. 120–137.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *„Respublica” and the Language of Freedom: The Polish Experiment*, [w:] *A Handbook to Classical Reception in Eastern and Central Europe*, red. Z. Martirosova Torlone, D. LaCourse Munteanu, D. Dutsch, Wiley-Blackwell, Chichester, West Sussex, 2017, s. 179–189.
- *Respublica Anglorum ou Monarchia Britannica. Les nobles républicains de la Rzeczpospolita (1569–1795) et le modèle de gouvernement anglais*, „Philosophical Enquiries. Revue des Philosophies Anglophones” 2017, nr 8, s. 61–77 [<http://www.philosophicalenquiries.com/>].
- *Rzeczpospolita — państwo czy wspólnota. Zmiany w systemie wartości w dyskursie politycznym wieku XVIII*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, współpraca J. Axer, Warszawa 2017, s. 88–116.
- *The Political Discourse of the Polish-Lithuanian Commonwealth: Towards an Analysis*, [w:] *Imaginations and Configurations of Polish Society: From the Middle Ages through the Twentieth Century*, red. Y. Kleinmann and al., Göttingen 2017, s. 121–142.

Marcin Jakubczyk

- *Pierwsza „akademicka” gramatyka języka francuskiego po polsku: „Klucz do języka francuskiego...”* B.K. Malickiego, „Poradnik Językowy” 2018, nr 1, s. 81–87.
- *Pierwszy polskojęzyczny podręcznik języka francuskiego: „Nouvelle méthode...”* F.D. Duchênebillot (1699), „Poradnik Językowy” 2018, nr 8, s. 126–132.

Stanisław Janeczek

- *„Longue durée” w dziejach filozofii oświecenia*, [w:] *Idea i światopogląd. Z badań nad historią filozofii polskiej i jej okolicami. Tom dedykowany Profesorowi Stanisławowi Pierogowi*, red. T. Herbich, W. Rymkiewicz, A. Wawrzynowicz, Warszawa 2018, s. 1–21.

Barbara Judkowiak

- „Kantata na dzień imienin dla JW. Hilarego Siemianowskiego”. O libretcie Stanisława Kostki Potockiego, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 63–74.
- *La comédie „Foire” ou „Gentilhomme bourgeois” de Józef Wybicki. Le nouveau program socio-culturel en Pologne en 1791*, [w:] *Cultures en transit dans l'espace urbain: coexistence, hybridation, métissage, textes réunis et publiés par M. Forycki, A. Jakuboszczak, M. Serwański et P. Werly*, Poznań–Strasbourg 2017, s. 107–117.

Monika Jusupović

- *Problem legalnego miejsca sejmików jako element rywalizacji politycznej na przykładzie sejmików kowieńskich za panowania Stanisława Augusta*, „Przegląd Wschodni” 2018, z. 4, s. 841–854.

Irena Kadulska

- [Wspólnie z Piotrem Kąkolem] *Józef Wybicki pod patronatem GTN, na łamach „Rocznika Gdańskiego” i w uroczystościach Miasta Gdańska*, „Rocznik Gdański” 2018.
- *Kaligrafia — sztuka chińskich znaków* [rec.: Sun Min, *Papier, tusz i pędzel, czyli traktat o chińskiej kaligrafii*, przekład Zespół, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2017], „Napis” 2017, s. 420–424.
- *Magia ogni kunsztownych w spektaklach plenerowych XVIII wieku*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 99–113.
- *O cielesności i ubiorach w literaturze, kulturze i stylu epoki oświecenia* [rec.: Natalia Rezmer Mrówczyńska, *Czy szata zdobi człowieka? Ciało i ubiór w literaturze polskiego oświecenia*, seria „Biblioteka Badań nad Oświeceniem” nr 12, Collegium Columbinum, Kraków 2017], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 226–232.
- *Teatr szkolny jezuitów w służbie Rzeczypospolitej epok dawnych* [rec.: Świat teatru — świat wartości. *Wychowanie obywatelskie w teatrze szkolnym jezuitów w Rzeczypospolitej XVI–XVIII w. Księga zbiorowa*, red. J. Okoń, seria „Biblioteka Tradycji” nr CLII, Collegium Columbinum, Kraków 2017], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 187–201.

Piotr Kociumbas

- *Dźwiękami ugoszczeni. Oprawa muzyczna gdańskich wizyt Jana II Kazimierza Wazy i Augusta II Wettina*, [w:] *Król jedzie! Wizyty władców polskich*

- w Gdańsku XV–XVIII w., red. E. Kizik, t. 1: *Eseje*, Gdańsk 2018, s. 162–179.
- *Mit Feder enthüllt. Literarische Einweihung der Statue Augusts III. von Polen im Artushof zu Danzig*, [w:] *Literatura a rzeźba / Literatur und Skulptur*, red. J. Godlewicz-Adamiec, T. Szybisty, Warszawa–Kraków 2018, s. 233–249.

Urszula Kosińska

- *Adam Piotr Tarło (1679–1719)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 42, z. 2, Warszawa–Kraków 2018, s. 250–253.
- *Adam Tarło (1713–1744)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 42, z. 2, Warszawa–Kraków 2018, s. 256–260.
- *Franciszek Tarło (zm. 1713)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 42, z. 2, Warszawa–Kraków 2018, s. 267–268.
- *Jak i dlaczego Rzeczpospolita przestała być podmiotem polityki międzynarodowej w XVIII wieku*, „*Mówią Wieki*” 2018, nr 3, s. 14–17.
- *Jan Tarło (1684–1730)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 42, z. 2, Warszawa–Kraków 2018, s. 288–298.
- *Urzednicy sascy w Rzeczypospolitej w latach 1697–1763*, „*Mówią Wieki*” 2018, nr 9, s. 30–33.
- *Zmiany w administracji państwowej i samorządowej w czasach saskich i u progu epoki stanisławowskiej*, [w:] *Administracja państwowa i samorządowa w Polsce w ujęciu historyczno-prawnym. Wybrane zagadnienia*, red. E. Mreńca, P.B. Zientarski, B. Czwojdrak, Warszawa 2018, s. 67–78.

Teresa Kostkiewiczowa

- *Wokół „Rozprawy o zasadach krytyki” Stanisława Kostki Potockiego*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 19–26.

Jolanta Kowal

- *Liberalizm kontra obskurantyzm — wokół „piórowej wojny” między Stanisławem Kostką Potockim a publicystami „Dziennika Wileńskiego”*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, t. 3, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 151–160.
- *„W kręgu mniemań i przesądów, które wieki nieoświecenia i zabobonu odznaczyły”. Echa dyskusji wokół mesmeryzmu na łamach „Dziennika Wileńskiego”*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 201–213.

Danuta Kowalewska

- *Jasnowidzenie i „wpływ magnetyczny” jako źródło fascynacji i motyw literacki w późnym oświeceniu*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 183–199.
- „[...] należy ich wystawiać za wzór do naśladowania”. Postać aktora w „Dziejach Teatru Narodowego” Wojciecha Bogusławskiego, [w:] *Wzorce osobowe w dawnej literaturze i kulturze polskiej*, red. B.M. Puchalska-Dąbrowska i E.A. Jurkowska, Białystok 2017, s. 311–330 [druk: 2018].
- [Rec.: *Trucizny, trucicielki i truciele. Medyczne i kulturowe aspekty trucia na przestrzeni dziejów*, red. W. Korpalska, W. Ślusarczyk, R. Wilczyńska, Wydawnictwo Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera, Bydgoszcz 2017], „Klio” 2018, nr 3, s. 185–220.
- *Unenlightened Enlightenment*, „Cornova” 2018, č. 1, s. 121–122.
- [Wspólnie z Agatą Roćko i Filipem Wolańskim] *Wstęp*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 11–17.

Jacek Kowalkowski

- *Wokół związków Józefa Wybickiego (1747–1822) i Augustyna Gorzeńskiego (1743–1816)*, [w:] *Dobrzyccy bohaterowie czasów napoleońskich*, Dobrzyca 2018, s. 13–44.
- *Wypisy ks. Alfonsa Mańkowskiego z zaginionych dziś ksiąg metrykalnych. II. Parafia Sulęczyño 1683–1705*, „Studia Pelplińskie” 2018, s. 461–476.

Barbara Krysztopa-Czupryńska

- *Ignacy Krasicki w dziewiętnastowiecznych encyklopediach i słownikach brytyjskich*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 2018, nr 1, s. 154–164.

Katarzyna Kuras

- *Dworzanin idealny czy nędzny pochlebca? O karierze dworskiej w średniowieczu i nowożytności*, „Wiadomości Historyczne” 2018, nr 1, s. 40–44.
- „Ludzie, którzy mogą być użyteczni”. Profrancuskie elity Francji w roku 1748, [w:] *Społeczeństwo a elity. Społeczeństwo staropolskie. Seria nowa*, t. V, red. I.M. Dacka-Górzyńska, A. Karpiński, Warszawa 2018, s. 183–185.
- *Niedoceniana faworyta. Przerwana kariera diuszesy de Châteauroux*, [w:] *Ab Occidente referunt... „Zachód” doby nowożytnej w badaniach historyków polskich*, red. M. Markiewicz, K. Kuras, R. Niedziela, Kraków 2018, s. 277–290.

Klara Leszczyńska-Skowron

- *Niefabularna proza Krasickiego — światopogląd i środki perswazji*, „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 99–130.
- „Uwagi” — *literacki testament Krasickiego dla rodaków*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 2018, nr 1, s. 142–153.

Andrzej Link-Lenczowski

- *August II Mocny Sas*, [w:] Mirosław Maciorowski, Beata Maciejewska, *Władcy Polski. Historia na nowo opowiedziana*, Warszawa 2018, s. 1122–1156.
- *Emanuel Mateusz Rostworowski — uczony i artysta*, [w:] Emanuel Mateusz Rostworowski 1923–1989, red. M. Czeppe, Kraków 2018, s. 31–50.
- *Profesor doktor Józef Andrzej Gierowski — człowiek, uczony rektor*, [w:] *Ab Occidente referunt... „Zachód” doby nowożytniej w badaniach historyków polskich*, red. M. Markiewicz, K. Kuras, R. Niedziela, Kraków 2018, s. 11–38.

Justyna Łukaszewicz

- *Nietolerancja w polskim (1793) i francuskim (1791) przekładzie włoskiej książki o zagadkowym Józefie Balsamo i jego tajemniczej działalności (1791)*, [w:] *Dawne literatury romańskie w świecie tolerancji i nietolerancji, zagadek i tajemnic*, red. M. Pawłowska, T. Wysłobocki, Kraków 2018, s. 147–155.

Iwona Maciejewska

- *Feta, fajerwerk i proza życia w świetle diariusza Hieronima Floriana Radziwiłła oraz listów jego żony Magdaleny z Czapskich*, [w:] *Dom, codzienność i święto: ceremonie i tradycje rodzinne*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Kraków 2018, s. 115–125.
- *Intrygujący trójgłos — małżeństwo Magdaleny i Hieronima Floriana Radziwiłłów w świetle listów Konstancji z Gnińskich Czapskiej*, „Napis” 2017, s. 39–53.
- *Matki córkom. Kobiecte pisanie w czasach saskich*, „Prace Literaturoznawcze” 2018, nr VI, s. 9–22.
- *Romanse, czyli „nikczemne bajki” — o motywach magiczno-fantastycznych w pogardzanym gatunku*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 69–82.
- *Romansowi kochankowie — wzory cnót czy źródło deprawacji młodych?*, [w:] *Wzorce osobowe w dawnej literaturze i kulturze polskiej*, red. B.M. Puchalska-Dąbrowska i E.A. Jurkowska, Białystok 2018, s. 283–300.

- *Trudna droga do prywatności — o ewolucji epistolarnej konwencji w XVIII stuleciu*, [w:] *Prywatne światy zamknięte w listach*, red. J. Kita, M. Korybut-Marciniak, Łódź 2018, s. 13–25.

Paweł Matyaszewski

- *Les Constitutions d'Ardenson (1723): une charte maçonnique cosmopolite?*, [w:] *Entre Pologne et France. Le cosmopolitisme des Lumières*. Rome 23–24 juin 2017, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire et P. Ugniewski, Warszawa 2018, s. 196–207.
- *Troglodyci Monteskiusza* [artykuł opublikowany w lipcu 2018 na stronie Instytutu Monteskiusza: <http://monteskiusz.pl/2018/07/06/troglodyci-monteskiusza/>].
- *Oświeceniowa podróż po Oświeceniu* [rec.: Marc Fumaroli, *Gdy Europa mówiła po francusku*, przeł. W. Brzozowski i J.M. Kłoczowski, Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2017, ss. 688], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 148–155.

Bożena Mazurkowa

- *Cztery nieznane listy Aleksandra Linowskiego do Adama Kazimierza Czartoryskiego*. A. Linowski, [Listy do Adama Kazimierza Czartoryskiego], oprac. B. Mazurkowa, „Napis” 2017, s. 183–189 [druk: 2018].
- A. Linowski, [Listy do Adama Kazimierza Czartoryskiego], oprac. B. Mazurkowa, „Napis” 2017, s. 190–201 [druk: 2018].

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Domenico Cardelli — rzeźbiarz króla Stanisława Augusta*, „Biuletyn Historii Sztuki” 2018, nr 2, s. 259–302.
- *Il cenotafio degli ultimi Stuart, i discendenti del re Sobieski*, [w:] *I Sobieski a Roma. La famiglia reale polacca nella Città Eterna*, Varsavia 2018, s. 328–341.
- *Schimser Anton*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 101, Berlin–Boston 2018, s. 502–503.
- *Staggi: Francesco Maria; Giovachino; Pietro Ceccardo*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 104, Berlin–Boston 2018.

Aleksandra Norkowska

- *Skrzywdzony i samotny: „Żebrak przy drodze”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 63–76.

- *Wzrok panegirystów. Stanisław August Poniatowski w poezji czasów oświecenia (rekonesans)*, [w:] *Aplauz najzacniejszej damie. Studia i szkice z kręgu literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska, A. Ročko, Olaszyn 2017, s. 137–148.
- *Znawca sztuki o (nie)szczęściu mieszczan. (Stanisław Kostka Potocki, „Dobre czasy. Bajka”)*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 91–98.

Joanna Orzeł

- „*Jak daleko nałogi i pojęcia uzbierane w rannej młodości porze, a mające czełkiem w dalszym życia biegu kierować, rządzą szczególnym każdego szczęściem, równie i dobrobytem powszechności*”, czyli osiemnastowieczne wskazówki dla nauczycieli, [w:] *Společné i kulturové uwarunkowania edukacji Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Materiały z badań*, cz. 2, red. K. Puchowski, wstęp i oprac. J. Orzeł, Warszawa 2018, s. 99–116 [http://pth.net.pl/uploads/irpedu/Raport_2.pdf].
- [Wspólnie z Łukaszem Wróblem] *Józef Jerzy Hylzen (1736–1786) jako przedstawiciel elity inflanckiej. Studium początków kariery magnackiej*, [w:] *Společné a elity*, oprac. A. Karpiński, I.M. Dacka-Górzyńska, Warszawa 2018, s. 167–181.
- *L’histoire de la République des Deux Nations dans la littérature du dix-huitième siècle — longue durée ou changement?*, [w:] *Les dynamiques du changement dans l’Europe des Lumières*, red. M. Forycki, A. Jakuboszczak, T. Malinowska, Paris–Poznań 2018, s. 129–139.
- [Wspólnie ze Stanisławem Roszakiem] *Listy Piotra Hiacynta Śliwickiego do nuncjusza Alberica Archinto z lat 1754–1757 w zbiorach Archiwum Watykańskiego*, „*Zapiski Historyczne*” 2018, t. 83, z. 1, s. 175–191 [<http://dx.doi.org/10.15762/ZH.2018.07>]; [English version:] *Letters of Piotr Hiacynt Śliwicki to the Papal Nuncio Alberico Archinto from the Years 1754–1757 in the Collections of the Vatican Archive*, [<http://dx.doi.org/10.15762/ZH.2018.21>].

Magdalena Ożarska

- „*Killing*” *Her Journal with Delayed Paratext? Mary Shelley’s Journal Intertitles and Other Distinctive Features*, „*Brno Studies in English*” 2018, Vol. 44, No. 1, s. 137–151.
- *Maria Wirtemberska’s, Certain Events, Thoughts and Feelings Experienced Abroad’ (1816): A Striking Reduction of the Visual and its Consequences*, „*Studies in Travel Writing*” 2018, vol. 22, no. 1, s. 1–18.

Piotr Paluchowski

- *Eliasz Kopijewicz i Christian Philipp Golz: chełmski epizod wydawniczy z przełomu XVII i XVIII wieku*, [w:] *Historie gdańskich dzielnic*, t. 1: Chełm, red. J. Dargacz, K. Kurkowska i P. Paluchowski, Gdańsk 2018, s. 201–211.
- [Wspólnie z Adamem Szarszewskim] *„Memoriale Loimicum”: gdański pamiętnik z czasów zarazy w 1709 roku autorstwa Johanna Christopha Gottwalda*, „Klio” 2018, t. 46, nr 3, s. 139–156.

Magdalena Patro-Kucab

- *„Hołd narodowej wdzięczności i pochwały”. Stanisław Kostka Potocki o zasługach Tadeusza Czackiego*, [w:] *Spuścizna literacka Stanisława Kostki Potockiego*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 199–210.
- *Portret Alojzego Felińskiego. Zapomniana sylwetka-wspomnienie w „Gazecie Lwowskiej”*, „Słowo” 2017, nr 8, s. 191–199 [druk: 2018].
- *The portrait of Alojzy Feliński. A forgotten figure — a memoir from „Gazeta Lwowska”*, „Visnyk of the Lviv University. Series Journalism” 2018, vip. 43, s. 3–9.

Paweł Pluta

- *Dziwne losy Edwarda Younga* [rec.: E. Young, *Myśli nocne* [...], wydanie polsko-angielskie, układ tomu, oprac., red. tekstów polskich, przypisy, bibliografia Ł. Zabielski, tłum. F. Rydzewski, F.K. Dmochowski, oprac., red. tekstów angielskich J. Partyka, wprowadzenie M. Sokołowski, Ł. Zabielski, red. tomu, konsult. naukowa H. Krukowska, J. Ławski, Wydawnictwo Prymat, Białystok 2016], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, nr 34, s. 133–140.
- *Gotyckość w poglądach Stanisława Kostki Potockiego*, [w:] *O spuściznie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 53–60.
- *Józef Maksymilian Ossoliński a idea utworzenia biblioteki publicznej — analiza dotychczasowego stanu badań*, „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 59–72.
- *Między erudycją a zabobonem — „Wieczory badeńskie” Józefa Maksymiliana Ossolińskiego*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 233–243.
- *Rewolucja francuska widziana oczami historyka(ów) sztuki* [rec.: François Souchal, *Wandalizm rewolucji*, przełożył, posłowiem i komentarzem opatrzył P. Migasiewicz, Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego, Warszawa 2016], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 156–163.

Jolanta Polanowska

- *Kiosque à la Turque* — nieznany projekt Jana Chrystiana Kamsetzera do Łazienek Stanisława Augusta, „Biuletyn Historii Sztuki” 2018, nr 2, s. 329–355.
- Rustem Jan, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 100, Berlin–Boston 2018, s. 181–182.
- Sacchetti Antonio, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 100, Berlin–Boston 2018, s. 281.
- Sacco Giuseppe, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 100, Berlin–Boston 2018, s. 287–288.
- Saunders Joseph, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 101, Berlin–Boston 2018, s. 245–246.

Bożena Popiołek

- *Korespondencja kobieca jako świadectwo więzi klientalnych w epoce saskiej*, [w:] *Spółczeństwo a elity*, red. I.M. Dacka-Górzyńska, A. Karpiński, Warszawa 2018, s. 197–207.
- *Kryminalia w księgach sądowych miast Korony jako źródło do badań nad życiem rodzinnym na przełomie XVII i XVIII w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2018, nr 1, s. 21–32.
- [Rec.: *Nie tylko pamiętnikarz: „Korespondencja i gazetki rękopiśmienne Jędrzeja Kitowicza z lat 1771–1776”*, oprac. i wyd. T. Ciesielski, S. Górzyński, F. Wolański, Warszawa, Bellerive-sur-Allier 2017, ss. 423], „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2018, z. 2, s. 145–151.

Kazimierz Puchowski

- [Wspólnie z Mariuszem Auszem] *Koncepcja konwiktów dla ubogiej szlachty w ustawach Komisji Edukacji Narodowej*, [w:] *Spółeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku: materiały z badań*, cz. 2, red. K. Puchowski, wstęp i oprac. J. Orzeł, Warszawa 2018, s. 75–98.
- *Kwestia żydowska na sejmiku szkolnym w warszawskim Collegium Nobilium Societatis Jesu*, „Pedagogika” 2018, nr 2, s. 463–472 [<https://czasopisma.ujd.edu.pl/index.php/Pedagogika/article/view/232/202>].

Agata Roćko

- *Szamanizm w osiemnastowiecznych wspomnieniach polskich zesańców syberyjskich*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Roćko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 215–230.

Bogdan Rok

- *Kalendarze oświecone i nieoświecone XVIII wieku*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 21–37.
- *Uwagi nad życiem codziennym polskich peregrynantów stanu duchownych XVIII wieku*, [w:] *Studia z dziejów Europy Środkowo-Wschodniej*, red. W. Bondyra, D. Kupisz, J. Ternes, L. Wierzbicki, Lublin 2018, s. 457–466.

Dariusz Rolnik

- *Bóg i natura — o specyfice religijności elit oświeconych czasów stanisławowskich. Wybrane przykłady*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 407–421.
- *Kariera polityczna Leonarda Marcina Świeykowskiego: od podsędka do wojewody — przypadek czy nowe zasady kształtowania się elit w czasach Stanisława Augusta?*, „Res Historica” 2018, nr 46, s. 181–201.
- *Materiały do badań dziejów rodu Sapiechów w Archiwum Jeleńskich z NGAB w Mińsku (XVI–XVIII wiek)*, [w:] *Wielkie rody dawnej Rzeczypospolitej XVI–XIX wieku*, t. 1: *Sapiehowie*, red. T. Ciesielski, M. Sawicki, Opole 2018, s. 411–427.
- *Polacy na Rai Chocimskiej. O losach brygady Jana Suchorzewskiego w latach 1792–1794 (Polonezii în raiaua Hotinului. Despre soarta brigăzii lui Jan Suchorzewski în anii 1792–1794)*, [w:] *Związki polsko-rumuńskie w historii i kulturze (Legături istorice și culturale polono-române)*, red. K. Stempel-Gancarczyk, E. Wieruszewska-Calistru, Suceava 2018, s. 134–151.
- *Prawo i bezprawie w sądownictwie szlacheckim Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich. Przypadek Leonarda Marcina Świeykowskiego marszałka Trybunału Koronnego 1782–1783*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Prawo i bezprawie*, red. B. Krysztopa-Czupryńska, J. Kiełbik, Olsztyn 2018, s. 65–80.
- *Symbioza miasta, dworu i wsi jako podstawa funkcjonowania Jeleńskich w życiu publicznym Litwy czasów stanisławowskich — na przykładzie powiatu mozyrskiego*, [w:] *Miestas. Dvaras. Kaimas. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos Karalystėje XVI–XVIII a. Lokalinės istorijos problemos*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2018, s. 157–176.

Dorota Sidorowicz-Mulak

- *Księgozbiór Magdaleny Morskiej (1762–1847) w Bibliotece Ossolineum*,

„Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2018, t. 12, s. 123–149.

Piotr Skowroński

- *Ani z twarzą, ani z tarczą. Kilka słów o wyrzekaniu się konfederacji barskiej*, „Kronos” 2018, z. 3, s. 204–216.
- *Presumpcja równania się Henrykowi IV. Stanisław August a legenda pierwszego Burbona na tronie francuskim*, „Pamiętnik Teatralny” 2018, z. 4, s. 113–129.
- *Warszawski Pałac Radziwiłłów w czasach dwóch sejmów delegacyjnych (1767–1768, 1773–1775)*, „Wiadomości Konserwatorskie” 2018, nr 55, s. 67–74.

Marian Skrzypek

- *Czy Staszic był utopistą?*, [w:] *Znaczenie filozofii oświecenia. Człowiek wśród ludzi*, red. B. Grabowska, A. Grzeliński, J. Żelazna, Toruń 2016, s. 43–74.
- *Diderot, Balzac et la physiologie de l’amour*, „La Pensée” 2016, nr 385, s. 118–131 [przedruk z „Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej” 2015, vol. 60].
- *Francuski konfederat barski i syberyjski zesłaniec Thesby de Belcour*, [wstęp w:] François Auguste Thesby de Belcour, *Dziennik francuskiego oficera w służbie konfederacji barskiej i syberyjskiego zesłańca*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2016, s. V–L.
- *Historiozofia Voltaire’a między Bossuetem a Heglem*, [wstęp w:] Voltaire, *Filozofia historii*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2018, s. V–LXX.
- *La Mettrie o miłosnych rozkoszach i ich strasliwych skutkach*, [wstęp w:] Julien Offray de La Mettrie, *Trzy rozprawy o miłości*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2017, s. V–XLIV.
- *Mandeville i paradoks świata co nieładem stoi*, [wstęp w:] Bernard Mandeville, *Skromna obrona domów publicznych albo rozprawa o porubstwie*, Warszawa 2016, s. V–XLVIII.
- Jules Michelet, *Kościuszko*, przeł. M. Skrzypek, „Kronos” 2017, nr 3, s. 22–88.
- *Niewidzialna ręka Smitha i wyalienowana praca Hegla*, [w:] Adam Smith. W 240. rocznicę wydania „*Bogactwa narodów*”, red. P. Dominiak, P. Parzutowicz, Warszawa 2016, s. 45–61.
- *Oświeceniowe dyskusje wokół paradoksu Pierre’a Bayle’a*, [w:] *Ateizm. Próba dokończenia projektu*, red. S. Wróbel, K.K. Konieczny, Warszawa 2018, s. 79–103.

- *Republikańskie wyznanie wiary Tadeusza Kościuszki*, „Kronos” 2017, nr 3, s. 113–138.
- *Rousseau i Wielhorski, czyli dialog między dwoma republikanami*, [w:] *Idea i światopogląd. Z badań nad historią filozofii polskiej i jej okolicami. Tom dedykowany Profesorowi Stanisławowi Pierogowi*, red. T. Herbich, W. Rymkiewicz, A. Warzynowicz, Warszawa 2018, s. 43–82.
- *Staszic jako świadek i kontynuator konfederacji barskiej i insurekcji kościuszkowskiej*, „Zeszyty Staszicowskie” 2016, z. 10, s. 7–26.
- *Staszicowski konkurs na pochwałę Kościuszki i jego emigracyjne pokłosie*, „Zeszyty Staszicowskie” 2018, nr 11, s. 21–72.
- *Tadeusz Kościuszko wśród oświeconych i romantyków*, „Kronos” 2017, nr 3, s. 5–21.
- [Felieton-rec.: Noël Aubert de Versé, *L’Impie convaincu, ou Dissertation contre Spinoza*, a cura di Formichele Benigni, Roma 2015], „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” 2017, t. LXI, s. 380–388.
- *Voltaire i konfederacja barska*, [wstęp w:] *Voltaire, Pisma przeciw Polakom*, przeł. M. Skrzypek, Warszawa 2017, s. V–CXLI.

Marie-Christine Skuncke

- *Carl Peter Thunberg and Japan*, [w:] *The Art of Natural Science in Sweden — Treasures from Uppsala University*, bilingual exhibition catalogue, Tokyo 2018, s. 142–137 [English text], s. 034–039 [Japanese translation].
- *Deux cosmopolites suédois au XVIIIe siècle: le roi Gustave III et le naturaliste Carl Peter Thunberg*, [w:] *Entre Pologne et France, Le Cosmopolitisme des Lumières*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire, P. Ugniewski, Roma 2018, s. 107–130 [<http://rzym.pan.pl/images/files/conferenze/Conferenze%20139%20e-book.pdf>].
- [Wspólnie z Yuko Takigawą] *Scientific relations between Sweden, Russia and Japan in the 1790s: Two letters from Eric Laxman*, „Svenska Linéensällskapet Årsskrift” 2018, s. 98–138.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Development of the Bureaucratic System in the Polish-Lithuanian Commonwealth: the Case of the Treasury Commission’s Activities (1764–1794)*, „Lituanus. The Lithuanian Quarterly Journal of Arts and Sciences” 2018, vol. 64:3, s. 22–38.
- *Канцлер Александр Михал Сапега — маршалок Генеральной конфедерации Великого Княжества Литовского (1792–1793 гг.)*, [w:] *Сапегі: асобы, кар’еры, маёнткі*, зб. навук. арт., уклад. А.А. Скеп’ян, рэдкал. А.А. Каваленя [i інш.], Мінск 2018, s. 121–141.

- *Parliamentary Activity of the Livonian Exiles in 1792*, „Vēsture XXII. Vēsture: avoti un cilvēki / History: Sources and People” 2019, s. 308–315.
- *Tarp Ženevos, Florencijos ir Rietavo: Irenėjaus Kleopo Oginskio (1808–1863) kultūrinės patirtys*, [w:] *Vakarykščio pasaulio atgarsiai. Mokslinių straipsnių rinkinys, skirtas Lietuvos valstybės atkūrimo 100-osioms metinėms*, red. M. Matulytė, R. Juzefovičius, R. Balsys, Vilnius 2018, s. 156–167.
- *Veiklios moters kasdienybė: epizodas iš Izabelės Liudvikos Borch-Pliaterienės (1752–1813) gyvenimo*, „XVIII amžiaus studijos” 2018, t. 4, s. 116–143.

Klaudia Socha

- *Layout edycji czy edycja layoutu? Problemy projektu książki dawnej*, [w:] *Edytorstwo źródeł: różne drogi — wspólny cel. Studia Edytorskie*, t. 3, red. A. Perłakowski, Kraków 2017, s. 207–222.
- *Refleksje o wielości perspektyw badawczych w studiach nad dawną książką drukowaną i praktycznych pożytkach z tych badań*, „Roczniki Biblioteczne” 2017, s. 3–23.

Angela Soltys

- *Rzym w europejskiej Republice Światła — od klasycyzmu arkadyjskiego do nowoczesności*, [w:] *Bacciarelli. Studia o malarzu królewskim, dyrektorskim, nauczycielu, opiekunie sztuk*, red. A. Piętkos, Warszawa 2018, s. 47–60.

Krystyna Stasiewicz

- *„Cicer cum caule” z zabobonami, duchami, upiorami i egzorcyzmami w wieku rozumu*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 293–306.
- *Obywatelskie dylematy uśmiechniętego biskupa Ignacego Krasickiego*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 2018, nr 1, s. 130–141.
- *Powieść czy speculum? „Pan Podstoli” Ignacego Krasickiego*, [w:] *Wzorce osobowe w dawnej literaturze i kulturze polskiej*, red. B.M. Puchalska-Dąbrowska i E.A. Jurkowska, Białystok 2018, s. 301–309.

Katarzyna Stelmasiak

- *Francja w przededniu rewolucji w opiniach Thomasa Jeffersona (1784–1789)*, [w:] *Ab Occidente referent... „Zachód” doby nowożytnej w badaniach historyków polskich*, red. M. Markiewicz, K. Kuras, R. Niedziela, Kraków 2018, s. 307–324.

Ferenc Tóth

- *A francia külpolitika és Magyarország a pozsareváci béke idején*, „Aetas” 2018, nr 33/4, s. 20–34.
- *Egy magyar vonatkozású keleti hadtudományi értekezés nyomában: Reviczky Károly Imre „Traité de la tactique” címen megjelent Ibrahim Mütefferri-ka-fordítása*, „Hadtörténelmi Közlemények” 2018, nr 131/3, s. 569–611.
- *Enjeux et débats sur les religions dans l’enseignement de l’histoire en Hongrie*, [w:] *Faits religieux et manuels d’histoire: Contenus — Institutions — Pratiques. Approches comparées à l’échelle internationale*, red. D. Avon, I. Saint-Martin, J. Tolan, Nancy 2018, s. 341–351.
- *Ils ont battu Napoléon: l’archiduc Charles*, [w:] *Napoléon stratège*, red. É. Robbie, F. Lagrange, Paris 2018, s. 190–193.
- *Introduction. Un ouvrage politico-militaire ottoman au XVIIIe siècle*, [w:] Ibrahim Mütefferri, *Traité de la tactique*, Budapest–Paris 2018, s. 15–40.
- *Két európai arisztokrata találkozása a hadszíntéren. Nádasdy Ferenc gróf levelezése Richelieu herceggel az osztrák örökösödési háború itáliai hadszínterén*, „Lymbus” 2018, s. 395–451.
- *Köszeg francia szemmel 1664-ben*, „Köszegi Lapok” 2018, t. 1, s. 1–6.
- *Les drogmans et autres experts au service des ambassades à Constantinople au XVIIIe siècle*, [w:] *Experts et expertises en diplomatie: La mobilisation des compétences dans les relations internationales du congrès de Westphalia à la naissance de l’ONU*, red. S. Jeannesson, F. Jesné, E. Schnakenbourg, Rennes 2018, s. 119–130.
- [Wspólnie z Michelem Laurencinem] *La représentation de la charité de saint Martin dans un bréviaire de 1635 du chapitre de la basilique de Saint-Martin de Tours*, „Mémoires de l’Académie des Sciences, Arts et Belles-Lettres de Touraine” 2018, t. 30, s. 223–231.
- *Miles Christi. Contribution à l’image de Saint Martin, comme saint militaire en Europe*, [w:] *Hadi és más nevezetes történetek, Tanulmányok Veszprémy László tiszteletére*, red. K.K. Mária, Budapest 2018, s. 582–586.
- *Szent Márton szülőhelye a vasfüggöny árnyékában. Képzelet és valóság játéka Rab Gusztáv Sabaria című regényében*, [w:] Rab Gusztáv, *Sabaria, avagy Szent Márton köpenye*, Budapest 2018, s. 261–278.
- *Tradition et traduction. L’évolution de la science militaire hongroise de la fin du XVIIe siècle au début du XIXe siècle*, „La Révolution Française” 2018, t. 13, <http://journals.openedition.org/lrf/1864>.

Monika Urbańska

- *Praktyki magiczne w „Astoldzie” Anny Mostowskiej*, [w:] *Oświecenie*

nieoświecone. Człowiek, natura i magia, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 261–273.

Asta Vaškelienė

- *Etiketas ir buitės reformuotoje XVIII a. antrosios pusės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pijorų edukacijoje: lyginamasis tyrimas*, [w:] *XVIII amžiaus studijos*, t. 4: *Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: Visuomenė. Kasdienybės istorija*, sudarytoja R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2018, s. 73–96.
- *Literary Theory in the Eighteenth-Century Grand Duchy of Lithuania: From the Classical Tradition to Classicism*, „*Interlitteraria*” 2018, 23/2, s. 295–311.

Agata Wdowik

- *Emocjonalność polskiego oświecenia w kontekście intelektualnej historii wody (w świetle badań po 1989 roku)*, „*Wiek Oświecenia*” 2018, t. 34.
- *Jan Potocki po 200 latach*, „*Studia Pragmalingwistyczne*” 2017, t. IX, s. 322 [druk: 2018].

Barbara Wolska

- *Stąpając po śladach przeszłości: „Przypomnienie dawnej miłości”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 77–100.

Grzegorz Zajac

- *Magia a rzeczywistość. „Oświecony władca” w oczach pamiętnikarzy*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, red. D. Kowalewska, A. Ročko i F. Wolański, Warszawa 2018, s. 127–140.
- *„Podróż do Ciemnogrodu” — komizm a tożsamość gatunkowa powieści*, [w:] *O spuściznie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 161–168.
- *Trembecki czy Wybicki? Raz jeszcze o autorstwie wiersza „Do Kajetana Węgierskiego”*, „*Napis*” 2017, s. 315–334.

Paweł Zajac

- [Rec.: *Korespondencja polityczna Stanisława Augusta. Augustyn Deboli 1780*, oprac. E. Zielińska i A. Danilczyk, Warszawa 2012, Instytut Historii PAN, ss. 340; *Korespondencja polityczna Stanisława Augusta. Augustyn Deboli 1781*, oprac. E. Zielińska i A. Danilczyk, Warszawa 2015, Instytut Historii PAN, ss. 458], „*Kwartalnik Historyczny*” 2018, nr 4, s. 980–983.

- *Święty Krzyż w dokumentacji XVIII-wiecznych nuncjuszy apostolskich w Warszawie*, [w:] *Klasztor na Świętym Krzyżu — skarb polskiej kultury i historii*, red. P. Zając, Poznań 2018, s. 131–147.

Izabella Zatorska

- *Cosmopolite, ou patriote frustré? Le Chevalier de Saint-Pierre et le comte Potocki, errances croisées*, [w:] *Entre Pologne et France, le cosmopolitisme des Lumières*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, D. Triaire, P. Ugniewski, Rzym 2018, s. 96–106.
- *Diderot eksperymentalny* [rec.: Berenika Palus, *Literatura in statu nascendi. Problemy estetyczne i genologiczne prozy literackiej Denisa Diderota*, Oficyna Wydawnicza ATUT — Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2017], „Wiek Oświecenia” 2018, t. 34, s. 213–220.
- *Le mythe de Paul et Virginie à travers trois romans francophones de l’océan Indien*, „Romanica Wratislaviensia” 2018, nr LXV, s. 169–183 [en ligne: <http://rwr.sjol.eu/category/-663>].
- *Wyrazić niewyraźalne w literaturze francuskiej (XVI–XXI w.)*, [w:] *Wyrażanie Niewyraźnego. Mistycyzm w sztuce: literaturze, malarstwie, muzyce... W 100-lecie śmierci Léona Bloy*, red. A. Karapuda, A. Włoczewska, Warszawa 2018, s. 231–241.
- *Zagadka nietolerancji? „Traktat o tolerancji” a Prawa Minosa*, [w:] *Dawne literatury romańskie: w świecie tolerancji i nietolerancji, zagadek i tajemnic*, red. M. Pawłowska, T. Wyśłobocki, Wrocław 2018, s. 277–287.

Włodzimierz Zientara

- *Die Wahrnehmung Polens in den deutschen Kalendern des 17. Jahrhunderts*, [w:] *Schreibkalender und ihre Autoren in Mittel-, Ost- und Ostmitteleuropa (1540–1850)*, red. K.-D. Herbst, W. Greiling, Bremen 2018, s. 267–280.
- *Die Widerspiegelung der politischen Ereignisse im Polen des 17. und 18. Jahrhunderts in den Kalendern*, [w:] *Astronomie, Literatur, Volksaufklärung: der Schreibkalender der Frühen Neuzeit mit seinen Text- und Bildbeigaben*, red. K.-D. Herbst, Bremen 2012, s. 283–298.

Michał Zwierzykowski

- *Sapiehowie w Wielkopolsce w dobie panowania Wettynów i ich rola życiu politycznym prowincji*, [w:] *Wielkie rody dawnej Rzeczypospolitej XVI–XIX wieku*, t. 1: *Sapiehowie*, red. M. Sawicki, Opole 2018, s. 123–142.
- *Sejm Niemy 1717 r., jego uwarunkowania oraz konsekwencje utrwalone poetyckim i satyrycznym piórem współczesnych obserwatorów*, [w:] *Studia*

- z dziejów Europy Środkowo-Wschodniej*, red. W. Bondyra, D. Kupisz, J. Ternes, L. Wierzbicki, Lublin 2018, s. 255–270.
- *Szlachcic w osiemnastowiecznym Poznaniu. Uwarunkowania obecności wielkopolskiej szlachty w obrębie miasta*, „Kronika Miasta Poznania” 2018, nr 1, s. 80–104.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Alina Aleksandrowicz

- „Powracajmy do ogrodów”. Etos kulturowy Ogrodów Czartoryskich w Puławach, str. 410 [praca ukończona].
- Twórczość Marii z ks. Czartoryskich Wirtemberskiej. Literatura i obyczaj. Monografia, str. 550 [praca ukończona].

Jakub Bajer

- Prace badawcze nad sytuacją międzynarodową Rzeczypospolitej w latach 1763–1773 prowadzone w ramach grantu NCN.
- Prace nad naukową edycją listów Stanisława Kostki Potockiego do żony Aleksandry Potockiej w latach 1791–1795 w ramach projektu badawczego Muzeum Pałacu króla Jana III w Wilanowie.

Regina Bochenek-Franczakowa

- Powieść francuska okresu rewolucji (1789–1800).
- Powieść w listach XVIII wieku.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- Katolicyzm a Oświecenie.
- Rzeczpospolita w XVIII w.

Tomasz Chachulski

- Edycja poematów F.D. Książnina (z R. Dąbrowskim), *Wierszy* 1783 F.D. Książnina, pism F. Karpińskiego.
- Monografia Franciszka Karpińskiego.
- Spuścizna literacka Stanisława Kostki Potockiego (praca zespołowa realizowana we współpracy z Muzeum Jana III Sobieskiego w Wilanowie).
- Świadomość filologiczna w polskim oświeceniu, problemy edytorstwa literatury XVIII i pocz. XIX wieku.

Antoni Czyż

- Długie trwanie baroku w oświeceniu (I) — kobiety-autorki: mniszki benedyktyнки.
- Długie trwanie baroku w oświeceniu (II) — Antonina Niemiryczowa.
- Długie trwanie baroku w oświeceniu (III) — jezuita Dominik Rudnicki.

Roman Dąbrowski

- Przygotowanie publikacji: 1) F.D. Książnin, *Poematy* (z Tomaszem Chachulskim), Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia, oraz 2) *Polski poemat heroikomiczny. Antologia* (z Aleksandrą Norkowską), Biblioteka Narodowa.
- Wybrane zagadnienia refleksji estetycznoliterackiej późnego oświecenia.

Dorota Dukwicz

- Konfederacja barska.
- Pierwszy rozbiór.
- Wojna rosyjsko-turecka 1768–1774.

Małgorzata Durbas

- Badania naukowe dotyczą stosunków polsko-francuskich oraz szeroko pojmowanego aspektu kultury i nauki w relacjach polsko-francuskich doby nowożytnej. W tym obszarze realizowane są zagadnienia związane z instytucjonalizacją badań naukowych, funkcjonowaniem placówek naukowych i prowadzonymi tam pracami oraz transferem wiedzy i recepcją zagranicznych wzorców w Rzeczypospolitej w różnych obszarach badawczych.

Witold Filipczak

- Chronologia sejmów Rzeczypospolitej w latach 1764–1793.
- Protestanci w Rzeczypospolitej 1777–1786.
- Sejm a władze wykonawcze w latach 1764–1786.
- Sejmiiki powiatów wilkomierskiego i lidzkiego w latach 1777–1786.
- Sejmowa kontrola Komisji Skarbu Koronnego w 1784 roku.

Grzegorz Glabisz

- Funkcjonowanie sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w bezkrólewiu 1764.

- „Obradował w sali otoczonej przez rosyjskie wojska”. *Obraz Sejmu Niemego w narracjach syntetyzujących dzieje Polski. Zarys problemu*, [w:] *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, red. M. Zwierzykowski, Warszawa 2018 [w druku].
- Opieka społeczna w działalności samorządu sejmikowego województw poznańskiego i kaliskiego w XVIII wieku [w druku].
- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Przebieg i skutki reform życia sejmikowego w Wielkopolsce właściwej w latach 1768–1776.
- Sejmiki Wielkopolski właściwej 1764–1793 — badania na potrzeby pracy doktorskiej pod kierunkiem Michała Zwierzykowskiego.
- Wielkopolscy kawalerowie Orderu Orła Białego w czasach saskich [w przygotowaniu do druku].

Magdalena Górską

- Edycja „Monitorów” Ignacego Krasickiego.

Marcin Jakubczyk

- *Polskojęzyczne gramatyki języka francuskiego w XVIII wieku* (kontynuacja badań).

Stanisław Janeczek

- Historia nowożytnej epistemologii i filozofii religii.
- Historia nowożytnej kultury intelektualnej.

Irena Kadulską

- Relacje między sceną a widownią w teatrach XVIII wieku.

Urszula Kosińska

- Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania (1730–1733).
- Traktat Löwenwolde’a 1732 r.
- Przygotowanie edycji diariusza sejmku 1718 r.

Teresa Kostkiewiczowa

- Krytyka literacka oświecenia.
- Metodologiczne problemy badań nad oświeceniem.
- Reprezentacje pamięci w poezji XVIII wieku.

Jolanta Kowal

- Czasopiśmiennictwo polskie na Litwie w epoce porzeczborowej (1795–1830).
- Kultura literacka na Litwie doby porzeczborowo-przedpowstaniowej (1795–1830).
- Późne Oświecenie na Litwie (ze szczególnym uwzględnieniem Parnasu wileńskiego).
- Wiersze pochwalne na cześć cara Aleksandra I.

Danuta Kowalewska

- Oświecenie Nieoświecone. Poza normą i modą.

Jacek Kowalkowski

- Kanonicy włocławscy pochodzenia pomorskiego. Przyczynek do genealogii i heraldyki szlachty Prus Królewskich XVI–XVIII wieku, „Acta Cassubiana”, t. 21, 2019 [w przygotowaniu].

Justyna Łukaszewicz

- Włosko-polskie pogranicze literackie w trzydziestoleciu stanisławowskim.

Iwona Maciejewska

- Diarystyka czasów saskich.

Bożena Mazurkowska

- Kwestie tożsamościowe w poezji oświeceniowej.
- Listy Wenantego Tyszkowskiego.
- Przypisy warsztatowe w oświeceniowej książce poetyckiej.
- Wczesna poezja Franciszka Dionizego Książczaka.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- Praca nad monografią *Rzeźba w zbiorach króla Stanisława Augusta* (celem będzie zrekonstruowanie zasobu królewskiego zbioru rzeźb w formie „rozumowanego” katalogu oraz przedstawienie mecenatu króla w zakresie rzeźby i zainteresowań monarchy związanych z tą gałęzią sztuki).
- Rzeźba włoska drugiej połowy XVIII i pierwszej XIX wieku w relacjach z Polską i Polakami.

Aleksandra Norkowska

- Obraz miasta w piśmiennictwie polskiego oświecenia.
- Wyobrażenia zmysłów w literaturze XVIII wieku.

Joanna Orzeł

- Edukacja szlachecka XVI–XVIII wieku, głównie problematyka instrukcji rodzicielskich i *Grand Tour*.
- Mity fundacyjne państw europejskich XV–XVIII wieku (Rzeczpospolita Obojga Narodów, Anglia, Francja).

Piotr Paluchowski

- Od medycyny do astrologii. Pomorskie kalendarze drukowane od XVI do XVIII wieku.

Maciej Parkitny

- Edycja krytyczna *Dzieł zebranych* Ignacego Krasickiego.
- Reguły i warunki brzegowe interdyscyplinarnej komplementarności w badaniach nad oświeceniem w Polsce.

Magdalena Patro-Kucab

- Epistolografia oraz literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Mowy pochwalne, doradcze i sądownicze.
- Sylwetka prasowa (głównie w prasie dziewiętnastowiecznej).
- Twórczość panegiryczna i pochwalna (ze szczególnym uwzględnieniem utworów Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Franciszka Dionizego Książnina oraz twórców epoki klasycyzmu postanisławowskiego).

Paweł Pluta

- Działalność naukowa i literacka Józefa Maksymiliana Ossolińskiego.
- Gotycyzm w literaturze i kulturze XVIII i początku wieku XIX.

Jolanta Polanowska

- Biogramy artystów, ok. 1770–1830.
- Założenia rezydencjonalne, ok. 1750–1830.

Bożena Popiołek

- Epistolografia kobieca przełomu XVII i XVIII wieku.
- Organizacja i funkcjonowanie dworów kobiecych w XVIII wieku.
- Prasa rękopiśmienna XVIII wieku.
- Testamentologia.

Kazimierz Puchowski

- Dzieje edukacji elit nowożytnych.
- Konwikty dla ubogiej szlachty w czasach KEN.
- Eksjezuici i pijarzy w dobie KEN.

Dariusz Rolnik

- Adam Chmara – ostatni wojewoda miński.
- Kariery urzędnicze w województwie mińskim.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich – zagadnienia teoretyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Piotr Skowroński

- Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776 r.
- Życie codzienne w Łazienkach Królewskich 1772–1795.

Marie-Christine Skuncke

- Article en français: L'Histoire métallique de Gustave III et celle de Louis XIV; à paraître dans les actes du colloque „Les médailles de Louis XIV et leur livre”, Versailles, mai 2018: <http://chateauversailles-recherche.fr/francais/colloques-et-journees-d-etudes/archives-1996>

-2018/colloques-et-journees-d-etudes-2018/les-medailles-de-louis-xiv-et-leur-livre.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Dokumenty rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Edycja źródłowa.
- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.

Klaudia Socha

- Praca nad tematem *Architektura staropolskiej książki*.
- Praca nad tematem *Estetyka druków dawnych*.
- Praca nad tematem *Wzorniki drukarskie jako źródło badań nad typografią dawną*.

Angela Sołtyś

- Dwór Stanisława Augusta. Struktura i funkcjonowanie.

Artur Timofiejew

- Opracowanie i edycja pism krytycznoliterackich Franciszka Morawskiego.

Asta Vaškelienė

- Edycja źródłowa: Retoryka i poetyka w Wielkim Księstwie Litewskim w XVI–XVIII w.
- System edukacyjny jezuitów i pijarów w XVIII w.
- XVIII-wieczna łacińska literatura okolicznościowa w Wielkim Księstwie Litewskim.

Agata Wdowik

- Historia intelektualna europejskiego Oświecenia.
- Kulturowa historia wody.
- Życie codzienne Warszawy w XVIII wieku.

Barbara Wolska

- Laudacyjna twórczość poetycka A.S. Naruszewicza po 1778 roku.
- Oświeceniowa poezja okolicznościowo-polityczna i okazjonalno-towarzyska.

- Praca nad edycją krytyczną: A.S. Naruszewicz, *Poezje zebrane*, seria Wyd. IBL PAN „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”, t. V.
- Praca nad edycją krytyczną: F. Oraczewski, *Pieniacz. Komedia w trzech aktach*, seria „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego (wspólnie z M. Szymor-Rólczak i A. Jaraczewską), t. X.
- Praca nad edycją krytyczną: *Poezja erotyczna i obsceniczna czasów Oświecenia*.
- Przypisy do utworów poetyckich z drugiej połowy XVIII wieku jako problem edytorski.

Paweł Zając

- Edycja dokumentacji Kongregacji Św. Oficjum w sprawie Stanisława Konarskiego i jego *Myśli chrześcijańskie o religii pocziwych ludzi*. W ramach przygotowania tego projektu wydawniczego prezentowałem go podczas dorocznej konferencji British Society of Eighteenth Century Studies w Oxfordzie (5 stycznia 2019).
- Korespondencja Giovanniego Andrei Archettiego w ramach serii *Acta Nuntiaturae Polonae*, dokumentacja nuncjatury od lipca 1776 r. do końca 1776 r. Tom drugi został ukończony i przekazany do wydawnictwa Polskiej Akademii Umiejętności.

Izabella Zatorska

- Biblia i literatura.
- Edycja krytyczna korespondencji Marii Teresy Geoffrin ze Stanisławem Augustem (z Małgorzatą Grąbczewską z Muzeum Łazienki Królewskie).
- Edycja podróży Bernardina de Saint-Pierre po Europie Północnej (w druku) — fragment II tomu *Œuvres complètes* tego pisarza.
- Marivaux — pisarz chrześcijański.

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających Sejm Niemy — 1716–1717.
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: *Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793*.
- Prace nad ukończeniem monografii zbiorowej: *Sejm Niemy. Między mitem a reformą państwa*, pod red. M. Zwierzykowskiego (planowany druk w Wydawnictwie Sejmowym w 2019 r.)

- Reprezentacja sejmowa województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.
- Wiadomości z Poznania i Wielkopolski w „Kurierze Polskim” z lat 1729–1760.

Prowadzone projekty badawcze dotyczące XVIII wieku

Jakub Bajer

- *Między Wiedniem a Warszawą. Międzynarodowa rola i osobista dyplomacja księcia Andrzeja Poniatowskiego (1763–1773)* — grant realizowany na Uniwersytecie Warszawskim w ramach konkursu Fuga 5 finansowanego przez Narodowego Centrum Nauki (nr 2016/20/S/HS3/00448).

Tomasz Chachulski

- „«Biblioteka Pisarzy Staropolskich» i «Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia» — kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej”, grant NPRH Nr 0050/NPRH2/H11/81/2012 — w jego ramach: K. Benisławska, *Pieśni sobie śpiewane*, edycja hipertekstowa; F.D. Książnin, *Poematy* (wraz z R. Dąbrowskim), tradycyjna edycja krytyczna.

Antoni Czyż

- Zgłoszony udział w projektowanym grantie „Czytanie poetów polskiego oświecenia — Tomasz Kajetan Węgierski”; Uniwersytet Śląski w Katowicach. Kierownik tematu: prof. Bożena Mazurkowa.

Dorota Dukwicz

- Grant NCN w programie OPUS: „Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru”.

Witold Filipczak

- Grant NPRH (1aH 15 0046 83) na temat: „Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695* kierowany przez Prof. UAM dr. hab. Michała Zwierzykowskiego.

Karin Friedrich

- Leverhulme Foundation (IX 2018–VIII 2019), roczny grant, Henkel

Foundation i stypendium w Institut für Europäische Geschichte w Moguncji.

Grzegorz Glabisz

- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Monika Jusupović

- Grant NCN „Edycja akt sejmiku kowieńskiego 1733–1795”.

Teresa Kostkiewiczowa

- Słownik polskiej krytyki literackiej, t. 2 — hasła osobowe, grant NPRH, kierownik grantu, współredakcja całości i hasła autorskie.

Bożena Mazurkova

- Kierownik zespołowego projektu badawczego NPRH: *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński*. Nr 11H 12 0167 81. Czas realizacji: 2013–2018. Instytucja finansująca: MNiSW. Nazwa jednostki: Uniwersytet Śląski w Katowicach.
- Wykonawca tematu: *Edycja „Erotyków” Franciszka Dionizego Kniaźnina* w zespołowym projekcie NPRH: *„Biblioteka Pisarzy Staropolskich”, „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej*. Kierownik: Tomasz Chachulski. Nr 11H 12 0114 81. Czas realizacji: 2012–2018. Instytucja finansująca: MNiSW. Nazwa jednostki: Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie.

Joanna Orzeł

- Projekt badawczy „Społeczne i kulturowe uwarunkowania eduka-

cji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku”, prowadzony przez Polskie Towarzystwa Historyczne, finansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” nr 2bH 15 0122 83 (członek zespołu badawczego).

Maciej Parkitny

- Kierowanie projektem pt. „Opracowanie krytyczne i edycja *Dzieł zebranych* Ignacego Krasickiego”, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, grant NPRH nr 11H 13 0374 82, źródło finansowania: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- Kierowanie projektem pt. „Wiek XVIII jako zmiana: oświecenie polskie w ujęciu paralaktycznym”, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, grant nr 2aH 15 0080 83, źródło finansowania: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Bożena Popiołek

- Kierownik projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki UMO nr — 2015/19/B/HS3/01797, „Dobrodziejki i klienci. Specyfika patronatu kobiecego i więzi klientalnych w czasach saskich”.

Kazimierz Puchowski

- Kierownik Grantu: NPRH, 2bH 15 0122 83, wnioskodawca Polskie Towarzystwo Historyczne: „Społeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku”.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Projekt „XVIII amžiaus studijos-5” [Eighteenth-Century Studies-5]. Instytucja finansująca: Research Council of Lithuania (No S-LIP-19-7).

Angela Sołtys

- „Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy”. Kierownik projektu: dr hab. Bożena Czwojdrak, podmiot realizujący: Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk. Udział w części dotyczącej dworu Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Asta Vaškeļienė

- Kierowanie projektem pt. „Lietuvos pijorų provincijos mokymo

nuostatai *Methodus docendi* (1762) — šaltinio vertimas, tyrimas ir publikavimas” [„Teaching Regulations for the Lithuanian Province of Piarists *Methodus docendi* (1762) — Translation, Analysis and Publication of the Source Text”]; grant Litewskiej Rady Naukowej (nr LIP-083/2016).

Agnieszka Whelan

- Boucher’s Tapestries in the Hillwood Museum and the Culture of Gardens. Projekt realizowany w ramach grantu: 2018 Liana Paredes Fellowship, Hillwood Estate, Museum and Gardens, Washington D.C., 4 tygodnie, lipiec 2018.

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem do druku akt sejmikowych z terenu województwa bełskiego, za lata 1572–1772 (z wykorzystaniem materiału zebranego przez Wojciecha Hejnosza) — w zespole z Robertem Kołodziejem i Andrzejem Kamińskim. W ramach projektu NPRH 31H 17 0445 8, na lata 2018–2022 (grant realizowany na UW, kierownik Robert Kołodziej).
- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Grzegorzem Głabiszem, Robertem Kołodziejem i Dariuszem Rolnikiem. W ramach projektu NPRH 1aH 15 0046 83 na lata 2015–2020 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad realizacją grantu: projektu „Krytyczna edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją; druk tomu „Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633–1668” — w zespole z: A. Perłakowskim, M. Śapoką, K. Kościelniakiem, G. Głabiszem, R. Kołodziejem i I. Kraszewskim. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86, na lata 2018–2023 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

Duninowie ze Skrzynna. Dzieje rodziny szlacheckiej (Joanna Jarzębak, promotor: Bożena Popiołek).

Edukacja prawnicza w jezuickich kolegiach szlacheckich Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Bartłomiej Sobieraj, promotor: Kazimierz Puchowski).

- Elita polityczna województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732* (Ewa Tacka, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Feliks Oraczewski jako mówca, pisarz i działacz społeczny* (Elżbieta Ziębora, promotor: Roman Dąbrowski).
- Fenomen życia i twórczości Franciszka Karpińskiego* (Jacek Ubysz, promotor: Barbara Wolska).
- Formy ekspresji podmiotowości nowoczesnej. Tożsamość indywidualna i zbiorowa w poezji polskiej schyłku XVIII i początku XIX wieku* (Patrycja Bąkowska, promotor: Maciej Parkitny).
- Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski).
- „Icosaméron” — metafikcja utopijna Giacomo Casanovy* (Stanisław Świtlik, promotor: Izabella Zatorska).
- Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku”* (Mikołaj Baliszewski, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Koncepcja wychowania religijnego w wybranych utworach literackich Stanisława Konarskiego wobec tradycji edukacyjnych i piśmienniczych polskich pijarów* (Katarzyna Kossowska, promotor: Tomasz Chachulski).
- Konfederacja radomska — dyktat rosyjski czy ruch szlachecki?* (Rozalia Kosińska, promotorowie: Wojciech Kriegseisen, Dorota Dukwicz).
- Konflikt prymasa Michała Radziejowskiego z królem Augustem II (tytuł roboczy)* (Rafał Kowalski, promotor: Barbara Krysztopa-Czupryńska).
- Korneccy: rodzina artystów i jej działalność w Małopolsce od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (Paulina Kluz, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Księstwo Siewierskie w drugiej połowie XVIII wieku: studium funkcjonowania małego organizmu politycznego pod władzą biskupów krakowskich* (Mateusz Siembab, promotor: Dariusz Rolnik).
- Latyfundium Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej. Ludzie i organizacja* (Kinga Sajdak, promotor: Bożena Popiołek).
- Les français dans l'œuvre de modernisation de la République des Deux Nations entreprise sous le règne de Stanislas Auguste (1764–1795)* (Arnaud Parent, promotor: Ramunė Šmigelskytė-Stukienė).
- Literackie echa zjawiska mesmeryzmu na Litwie w pierwszym trzydziestoleciu XIX wieku* (Anna Szmuc, promotor: Jolanta Kowal).
- Literackie i pedagogiczne modele wychowania dziewcząt w epoce oświecenia* (Joanna Maria Paszkowska, promotor: Krystyna Stasiewicz).
- Mezaliany w literaturze polskiego oświecenia* (Dominika Dźwiniel, promotor: Danuta Kowalewska).

Między piórem i buławą. Michał Kazimierz Ogiński jako twórca i mecenas kultury (Artur Ziótek, promotor: Antoni Czyż).

Modlitwy przygodne w polskich drukach oświeceniowych (Małgorzata Marcinkowska-Malara, promotor: Bożena Mazurkova).

Monografia twórczości Ignacego Szydlowskiego (Paulina Podolska, promotor: Jolanta Kowal).

Myśl genologiczna w tekstach krytycznoliterackich wybranych czasopism warszawskich doby postanisławowskiej (Monika Kmak, promotor: Roman Dąbrowski).

„Na koniec jakaś pamięć tam zostawa, gdzie nas nie będzie...”. Cztery początkowe księgi liryków z „Poezji Franciszka Dionizego Książnina ręką własną pisanych. Edycja krytyczna ze wstępem (rozprawa doktorska obroniona; Beata Bednarek, promotor: Barbara Wolska).

Obraz monarchy w polskim dramacie klasycystycznym w kontekście ówczesnych idei polityczno-ustrojowych (Marcin Śrama, promotor: Barbara Judkowiak).

Pastorela sacra. Muzyczno-literacka polimorficzność — pomiędzy pieśnią a mszą (XVI–XVIII w.) (Anna Komendzińska, promotor: Barbara Judkowiak).

Pasyjne zbiory w polskich edycjach z XVIII wieku (Anna Malińska, promotor: Bożena Mazurkova).

Podmiotowe doświadczenie uwięzienia i jego artykulacje w świadectwach polskich więźniów politycznych z lat 1768–1808 (Edyta Skoryna, promotor: Maciej Parkitny).

Portrety Polek z podróży po Italii w drugiej połowie XVIII wieku (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).

Postać nauczyciela w literaturze stanisławowskiej (Alicja Żuchowska, promotor: Danuta Kowalewska).

Proza podróżnicza Łucji z książąt Giedroyciów Rautenstrauchowej (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski).

Przemiany podmiotu mówiącego w oświeceniowym dzienniku podróży (Magdalena Partyka, promotor: Tomasz Chachulski).

Rezydencje rodu Mniszchów w czasach saskich. Historia i treści ideowe architektury (Alina Barczyk, promotor: Tadeusz Bernatowicz).

Rola Piotrkowa w życiu sądowym i parlamentarnym Rzeczypospolitej szlacheckiej (od 1578 roku) (Agnieszka Mrozińska, promotor: Witold Filipczak).

Rzeźba w Wilnie około 1800–1918 (Zyta Kołoszewska, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).

- Samorząd województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1733–1763* (Tomasz Kościański, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Sejm 1776 roku* (Piotr Skowroński, promotorowie: Richard Butterwick-Pawlikowski, Dorota Dukwicz).
- Sejmiki województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793* (Grzegorz Głabisz, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Sen i marzenie senne w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku (z perspektywy nauki Oświecenia)* (Ewelina Krzykała, promotor: Artur Timofiejew).
- „Szlachetna namiętność”. Tematyka orientalna w twórczości Jana Potockiego* (Anna Kupiszewska, promotor: Jolanta Kowal).
- Teofila Sapieżyna — biografia* (Angelika Blinda, promotor: Dariusz Rolnik).
- Wizerunek Elżbiety z Branickich Sapieżyny w piśmiennictwie polskim XVIII i XIX wieku. Publiczne i prywatne odstony życia* (Szymon Piotr Dąbrowski, promotor: Bożena Mazurkowska).
- „Zbiór mniejszy poezji polskich drobniejszych” Józefa Epifaniego Minasowicza. Edycja krytyczna* (Agnieszka Lis-Listwon, promotor: Tomasz Chachulski).
- Życie codzienne w Pleszewie w drugiej połowie XVIII wieku* (Artur Makowski, promotor: Michał Zwierzykowski).

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

Adam Teller's book *Money, Power, and Influence in Eighteenth-Century Lithuania: The Jews on the Radziwiłł Estates* (Engl. Transl. 2017)
8 grudnia 2018 r.

ASEEES Boston (USA), roundtable discussion, Polish Studies' Association: Adam Teller's book *Money, Power, and Influence in Eighteenth-Century Lithuania: The Jews on the Radziwiłł Estates* (Engl. Transl. 2017).
[Karin Friedrich]

Gotycyzm w literaturze i kulturze lat 1760–1830
15–16 listopada 2018 r.

W listopadzie 2018 roku (15–16) odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim konferencja *Gotycyzm w literaturze i kulturze lat 1760–1830*, której organizatorem był Zakład Historii Dawnej Literatury Polskiej Instytutu

Filologii Polskiej. Uczestniczyli w niej badaczki i badacze z dwunastu ośrodków.

Celem konferencji była analiza gotycyzmu jako zjawiska literackiego i kulturowego w jego rozumieniu pierwotnym, określanym również przez badaczy jako pierwsze odrodzenie gotyckie. Przyjęte perspektywy badawcze — diachroniczna i komparatystyczna — pozwoliły uczestnikom spotkania nie tylko zająć się zagadnieniami uwzględnianymi w dotychczasowych badaniach nad gotycyzmem w Polsce oraz innych krajach Europy, lecz także dokonać rozpoznania kwestii dotychczas niezauważanych lub tylko sygnalizowanych. Podczas dwudniowych obrad przedstawiono dwadzieścia osiem referatów, w których zjawisko gotycyzmu rozpatrywane było m.in. w kontekście historyzmu, europejskich wydarzeń politycznych końca XVIII wieku, realizacji polskiej sztuki operowej, podróżopisarstwa, estetyki ogrodowej czy zainteresowania architekturą gotycką. W polu obserwacji znalazła się twórczość takich pisarzy jak: Józef Andrzej Załuski, Horace Walpole, Madame de Genlis, Franciszek Dionizy Kniaźnin, Fryderyk Schiller, Ann Radcliffe, Michał Wyszkowski, Charles Brockden Brown, Ludwik Osiński, Walenty Gurski, Kazimierz Brodziński, Aleksander Bestużew-Marliński, Łucja Rautenstrauchowa, Tymon Zaborowski, Józef Łapsiński, Karel Hynek Mácha, Zygmunt Krasiński.

[Marcin Cieński, Paweł Pluta]

**Historia i Funkcje Zadrzewień
na Obszarach Wiejskich w Polsce**
22 października 2018 r., Puławy

[Agnieszka Whelan]

I Kongres Badaczy Epoki Wazów
Rzeczpospolita Wazów (1548–1648–1668),
Rzeczpospolita Wazów w świetle pracy
Histoire générale de Pologne
Pierre’a Josepha de Solignaca
6–8 września 2018 r., Olsztyn

[Małgorzata Durbas]

Otwarte czytanie dramatu
Gra miłości i przypadku
Pierre'a Carleta zwanego Marivaux
7 stycznia 2019 r., Warszawa

7 stycznia o godz.19:00 w Sali im. Witolda Zatorskiego w Teatrze Dramatycznym odbyło się otwarte czytanie dramatu *Gra miłości i przypadku* Pierre'a Carleta zwanego Marivaux, w przekładzie Stanisława Hebanowskiego i w reżyserii Eweliny Pietrowiak. Następnie dyskusję z aktorami i reżyserem poprowadziła Anna Wakulik, dramaturg Teatru Dramatycznego. Jako gość specjalny (ze wskazania Kolegów) zostałam zaproszona przez panią Agnieszkę Górnicką, sekretarza literackiego w Teatrze Dramatycznym, na samo czytanie, którego z uwagą wysłuchałam (w towarzystwie eksstudentki, obecnie tłumaczki dramatów z francuskiego, Aleksandry Stelmach), oraz do wzięcia udziału w dyskusji na temat tej i innych komedii Marivaux, w charakterze gościa specjalnego. Gość specjalny cieszył się najbardziej, że w ogóle ktoś miał myśl, by po Marivaux sięgnąć — okazało się, że pani Ewelina Pietrowiak wystawiała już w Tarnowie jego *Spór* — rozślawiony w 1978 r. przez Wrocławską Pantomimę Henryka Tomaszewskiego, a we francuskiej wersji, jako *La Dispute*, uwieczniony przez Patrice Chéreau w teatrze des Amandiers w 1973 r.; spektakl jego nawiązywał z kolei do teatru Laboratorium Jerzego Grotowskiego.

Poniedziałkowe czytanie wpisuje się w program III Laboratorium Dramatu, aktywowanej ponownie w 2017 r. inicjatywy powołanej po raz pierwszy do życia w roku 2013. Ola Stelmach (i wielu innych słuchaczy spośród kilkudziesięciosobowej widowni) spotykają się tam regularnie. Na ile czytane sztuki mają szansę wejść na afisz, o tym decyduje wypadkowa siły sprawczej tekstu i woli dyrektora tak Laboratorium Dramatu, jak i Teatru Dramatycznego m.st. Warszawy, czyli Tadeusza Słobodzianka.

Nie wiem, czy reżyser oraz odtwórczyni roli Lizetty, jak i pozostali aktorzy, zdołali przekonać dyrektora teatru, że warto wystawić Marivaux. Publiczność zdawała się przekonana i mile zaskoczona: większość nie pamiętała już chyba spektaklu reżyserowanego przez Gustawa Holoubka, którego imię nosi Teatr Dramatyczny, w Teatrze Telewizji w 2002 r., z Marianem Opanią w roli pana Orgona i Marysią Seweryn w roli Lizetty (<http://teatrtelewizji.vod.tvp.pl/598717/gramiosci-i-przypadku>, dostęp z 13.02.2019 — komentarza nie polecam). Dla mnie punktem odniesienia pozostaje całkiem świeży (jesień 2016?) spektakl trupy Boite aux Lettres

w Teatrze des Funambules w siódmej dzielnicy Paryża. Niczego nie ujmując Marivaux, dodali video-clipy w antraktach — na przedłużeniu jego poczucia humoru, jako żywo — w scenografii i kostiumach sugerując wodewilowo-baśniową *belle époque* międzywojenną (szalone lata dwudzieste?). Ale aktorzy francuscy mają ten przywilej, że już w szkole czy na warsztatach aktorskich uczą się grać „stylem Moliera” i „stylem Marivaux” (jak i Beaumarchais czy La Biche’a): mają to niemal w genach, a na pewno w jeszcze aktywnej kulturowej pamięci. Wiedzą, jak pokazać subtelna ewolucję relacji „państwa” (mariwodaż: język — fatum), i szok kulturowy między służącymi (burlaska).

W czytaniu laboratoryjnym zabrakło mi przekonującej Sylwii, a to przecież postać wiodąca w tej sztuce. Dorante też był rozmyty. Główna para, na której buduje się cały dramat! Jak to u Marivaux, w ostatniej chwili dopiero nie kończy się jak u Racine’a, a z pozoru niewiele brakowało. Do zbudowania takiego napięcia, trzeba mieć stosowny aktorski gabaryt. Najlepiej w czytaniu wypadli służący, Lizetta i Arlekin — dosadność ich miała posmak uniwersalny. Co nie znaczy, że Polacy nie potrafią grać Marivaux. Spektakl *Lajdaka ukaranego* w Teatrze Narodowym (marzec 2009, reż. Jacques Lassalle) dobitnie o tym świadczył. Byli tu na swoim miejscu Małgorzata Kożuchowska jako Hrabina, Jerzy Radziwiłłowicz jako Triwelin (i autor kongenialnego przekładu sztuki!) czy Wiktoria Gorodeckaja — „Fałszywa służąca” (z tytułowej do podtytułowej pozycji zepchnięta w polskiej wersji). Otóż asystent reżysera, Philippe Chauvin, wystawił kilka lat później (2013) ze studentami warszawskiej polonistyki tęże *Grę miłości i przypadku* (ze *Sporem* jako prologiem, niby tzw. małą sztuką, oglądaną we francuskim XVIII-wiecznym teatrze na przystawkę do właściwej): byłam pod wielkim wrażeniem tego spektaklu, subtelnej, lecz o wielkiej sile rażenia (skupienia) sile gry — amatorów przecież — z Krakowskiego Przedmieścia. Zgoda: od zawodowców wymaga się więcej. Aczkolwiek jednej manipulacji-prowokacji nie przyjął (Mario kazirodczo zazdrosny o Sylwię, postrzega siebie jako rywala Doranta), jako obcej duchowi — filozofii — Marivaux. Ale tak to właśnie jest z tym pisarzem, że prowokuje co niecierpliwszych i śmielszych do wywracania mu postaci i ich wartości na nice.

Szczytem takiej „wywrotowej” praktyki był ponoć spektakl z 2014 r. w Teatrze Wybrzeże, o nim jednak wolę zamilczeć (niech mówi Katarzyna Figura w nagraniu dostępnym na stronie <https://kultura.trojmiasto.pl/Porzuceni-na-wyspie-o-Wyspie-Marivaux-Teatru-Wybrzeze-n78114.html>, dostęp 13.02.2019). Stąd też z mieszanymi uczuciami czekam na ewentualną warszawską premierę. Niestety, nie udało mi się przekonać

ani dawnych, ani obecnych decydentów w Teatrze Polskim, że warto zrobić spektakl z trzech przełożonych w XVIII w. komedii: *Gry miłości i przypadku* (przełożonej jako *Miłość sympatyczna*), *Wyspy niewolników* i *Próby* (mam gotowy plan). A Jacques Lassalle zmarł przed rokiem. Szkoda, że Philippe’a Chauvina na czytanie do Teatru Dramatycznego nie zaproszono. Sama o tym nie pomyślałam. Szkoda.

[Izabella Zatorska]

***Między obowiązkami, przywilejami a prawem
Rzeczypospolitej XVI–XVIII w.
Konfederacje staropolskie***

25–26 października 2018 r., Ustroń

Organizatorzy: Instytut Historii UJ, Instytut Historii UŚ, Instytut Historyczny UW.

***Między Barokiem a Oświeceniem.
Nasze zwycięstwa i nasze klęski***
7–8 czerwca 2018 r., Ryn

Organizatorzy: Ośrodek Badań Naukowych i Towarzystwo Naukowe im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, PAN Olsztyn-Białystok, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

[Andrzej Link-Lenczowski, Dariusz Rolnik]

***„Najjaśniejsza gwiazda na wileńskim firmamencie” —
ksiądz rektor Marcin Poczubut-Odlanicki***
5–6 grudnia 2018 r., Wilno

W dn. 5–6 grudnia na Uniwersytecie Wileńskim odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa poświęcona 290. rocznicy urodzin ks. Marcina Poczubuta-Odlanickiego *„Najjaśniejsza gwiazda na wileńskim firmamencie” — ksiądz rektor Marcin Poczubut-Odlanicki*. Obrady odbywały się m.in. w Sali Białej Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego, w której ks. M. Poczubut-Odlanicki prowadził niegdyś swoje obserwacje i w której zachował się sprzęt astronomiczny sprowadzony przez niego do Obserwatorium Astronomicznego Akademii Wileńskiej. Organizatorem konferencji było Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego przy współudziale Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego.

W konferencji ogółem wzięło udział 17 prelegentów: 2 naukowców z Białorusi, 11 badaczy z Polski oraz 4 naukowców z Litwy.

Naukowcy z trzech krajów przedstawili wyniki własnych badań nad spuścizną wybitnego astronoma, rektora Szkoły Głównej Litewskiej. Tematyka referatów dotyczyła takich dziedzin jego działalności jak: organizacja szkolnictwa w czasach KEN, wpływ Akademii Wileńskiej na kształtowanie się historii Białorusi, korespondencja M. Poczubuta-Odlanickiego z różnymi osobami, m.in. z F. Karpińskim i A. Naruszewiczem, twórczość poetycka oraz edytorstwo (wydawanie kalendarzy i innych druków okolicznościowych), a także rola Akademii Wileńskiej w życiu politycznym, społecznym i kulturowym Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz całej Rzeczypospolitej za czasów M. Poczubuta-Odlanickiego.

Partnerami konferencji były Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego oraz Pałac Balińskich w Jaszunach. Konferencja odbyła się przy wsparciu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” oraz Instytutu Polskiego w Wilnie. Zostały wygłoszone następujące referaty: prof. Janina Kamińska (Uniwersytet Warszawski), *Marcin Poczubut-Odlanicki (1728–1810) — uczony i organizator szkolnictwa na Litwie*; dr Małgorzata Puchowska (Akademia Pomorska w Słupsku), prof. Kazimierz Puchowski (Uniwersytet Gdański), *Rektor Marcin Poczubut wobec koncepcji konwiktów dla ubogiej szlachty w dobie Komisji Edukacji Narodowej*; dr Бiктap Бeлaзapовiч (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały), *Rola Uniwersytetu Wileńskiego w kształtowaniu się historii Białorusi*; dr Uladzimir Liaushuk (Grodzieński Uniwersytet Państwowy imienia Janki Kupały), *Grodzieńskie kolegium jezuickie w latach 1740–1745: ludzie i dzieje*; prof. Tomasz Chachulski (UKSW, IBL PAN), *Franciszek Karpiński i Marcin Poczubut — o korespondencji rektora z ziemianinem-poetą*; dr Andrzej Paweł Bieś SI (Akademia Ignatianum w Krakowie), *Korespondencja ks. Marcina Poczubuta-Odlanickiego w zbiorach archiwalnych Towarzystwa Jezusowego. Materiały do biografii*; mgr Veronika Girininkaitė (Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego), *Korespondencja Marcina Poczubuta-Odlanickiego w zbiorach Działu Rękopisów Biblioteki uniwersytetu Wileńskiego*; dr Wojciech Kaliszewski (IBL PAN), *Marcin Poczubut-Odlanicki w korespondencji z Adamem Naruszewiczem*; prof. Aldona Prašmantaitė (Instytut Historii Litwy), *Beneficja kościelne Uniwersytetu Wileńskiego: Marcin Poczubut-Odlanicki — pleban oniksztyński*; prof. Jolanta Kowal (Uniwersytet Rzeszowski), *„Auctor beatae pacis...”. Wizerunek cara Aleksandra I w wierszach pochwalnych Marcina Poczubuta-Odlanickiego*; mgr Paulina Podolska (Uniwersytet Rzeszowski), *„... pierwszy pracy na to zażył, by naród w nieba pojrzyć się odważył...”. Poetycki hołd imieninowy Ksawerego Zubowskiego dla Marcina*

Poczobuta; mgr Magdalena Partyka (UKSW), *Biograf czy panegirysta? Jan Śniadecki o Marcinie Poczobucie-Odlanickim*; mgr Agnieszka Lis-Listwon (UKSW), *Marcin Poczobut-Odlanicki, Józef Epifani Minasowicz, Franciszek Bohomolec — wydawcy szkoły jezuickiej*; dr Regina Jakubėnas (Uniwersytet Wileński), *„Kalendarz Akademicki” Marcina Poczobuta Odlanickiego na tle innych kalendarzy wileńskich z II poł. XVIII w.*; mgr Daiva Milinkevičiūtė (Instytut Historii Litwy), *Człowiek towarzystw: Marcin Poczobut Odlanicki i Respublica litteraria w II połowie XVIII w.*; mgr Anna Szmuc (Uniwersytet Rzeszowski), *W kręgu przyjaciół i protektorów. Relacje Marcina Poczobuta z mecenasami w świetle dokumentów z epoki*.

W obradach uczestniczyli również członkowie Komitetu Naukowego i Organizacyjnego: prof. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Instytut Historii Litwy), dr Asta Vaškeļienė (Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru), dr Lina Balaišytė (Instytut Badań Kultury Litwy), dr Miroslav Davlevič (Uniwersytet Wileński), Nijolė Klingaitė-Dasevičienė (Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego), dr Kinga Geben (Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego). W przerwie prelegenci mieli okazję zwiedzić Bibliotekę Uniwersytetu Wileńskiego — miejsca związane z M. Poczobutem-Odlanickim: obserwatorium, gabinet rektorski i in. Przewodnikiem była pracownik biblioteki Veronika Girininkaitė. 6 grudnia 2018 r. odbyła się sesja wyjazdowa do Turgiel i dawnej Rzeczypospolitej Pawłowskiej oraz do Pałacu Balińskich w Jaszunach. Dyrektor Pałacu Balińskich w Jaszunach Kazimierz Karpicz zapoznał uczestników konferencji z historią pałacu, który należał niegdyś do Balińskich i w którym mieszkał rektor Uniwersytetu Wileńskiego Jan Śniadecki. Jan Śniadecki został niegdyś sprowadzony przez M. Poczobuta-Odlanickiego do pracy w Szkole Głównej WKL. Uczestnicy odwiedzili również cmentarz, na którym są pochowani M. Baliński i Jan Śniadecki.

Planowany jest druk publikacji pokonferencyjnej.

[Regina Jakubėnas]

***Najwyższa Pani swoich praw...
Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej
1569–1795***

5–7 listopada 2018 r., Warszawa

Organizatorzy: Instytut Badań Literackich PAN, Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Zamek Królewski w Warszawie.

[Andrzej Link-Lenczowski]

Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność.

II sesja z cyklu *Oświecenie nieoświecone*

28–29 listopada 2018 r., Wrocław

Konferencja organizowana przez Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, współorganizowana przez Pracownię Literatury Oświecenia IBL PAN i Zakład Literatury Oświecenia Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Kierownicy naukowcy konferencji oraz współorganizatorzy to: dr hab. Danuta Kowalewska, prof. UMK, dr hab. Agata Ročko, prof. IBL PAN oraz dr hab. Filip Wolański, prof. UW.

Patronatem naukowym objęło konferencję Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym oraz Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Konferencja spotkała się z szerokim odzewem interdyscyplinarnego środowiska naukowego. Wystąpiło z referatami 31 badaczy historii literatury, historii oraz kultury zarówno z kraju, jak i z zagranicy, np. z Litwy m.in. dr Asta Vaškeļienė z Litewskiego Instytutu Literatury i Folkloru czy dr hab. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Kierownik Departamentu Historii Wielkiego Księstwa Litewskiego w Instytucie Historii Litwy (Wilno).

Tematy wystąpień oscylowały wokół tradycji, tożsamości oraz inności w polskim oświeceniu, np. Danuta Kowalewska wystąpiła z referatem: *„Swoi” i „Obcy” w twórczości przedstawicieli ostatniego pokolenia oświeconych*, Agata Ročko podjęła problematykę tradycji, tożsamości i inności w pamiętnikarskim świecie Oświeconych, zaś Filip Wolański zajął się kaznodziejstwem Kacpra Balsama i pokazał jego znaczenie w XVIII w. Nie zabrakło też szerszego kontekstu. Joanna Orzeł w wystąpieniu *Oświeceni — bez Boga czy z Bogiem?* zaprezentowała spory o ponadnaturalne siły w angielskich kalendarzach w I poł. XVIII w.; Asta Vaškeļienė pokazała źródła łacińskojęzycznej poezji Wielkiego Księstwa Litewskiego, a Adam Stankevič zbadał i przedstawił tendencje oświeceniowe w orzeczeniach litewskich sądów szlacheckich dotyczących spraw o zabójstwa w II poł. XVIII w.

W konferencji uczestniczyło ponad 60 badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce (UJ, UŚ, UMK, UWM, UŁ, UG, UAM w Poznaniu, UW, UO), ale też z Białorusi czy Litwy. Oprócz członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym przybyli również m.in. Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. Krzysztof Mikulski.

Na konferencji organizatorzy zaprezentowali książkę, która powstała po pierwszym spotkaniu z cyklu *Oświecenie nieoświecone*, która

ukazała się w niecały rok po konferencji w Toruniu: *Oświecenie nieoświecone. Człowiek, natura i magia*, pod red. D. Kowalewskiej, A. Ročko i F. Wolańskiego, Warszawa 2018. Wydawnictwo Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

III konferencja z powyższego cyklu odbędzie się 27–28 listopada w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie pod tytułem: *Oświecenie nieoświecone. Poza normą i modą*.

[Agata Ročko]

Przybylski i inni.
O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia
18–19 stycznia 2019, Kraków

18–19 stycznia 2019 na Wydziale Polonistyki UJ odbyła się trzecia konferencja z cyklu *Przybylski i inni. O znaczeniu Krakowa i regionu w kulturze oświecenia*. Jej program został podany w zeszłorocznym numerze Biuletynu.

[Roman Dąbrowski]

Reading the Ministry, 1550–1850
29 listopada–1 grudnia 2018 r.

Centre for Early Modern Studies, the Newberry Library Chicago and Sir Duncan Rice Library, University Aberdeen.

[Karin Friedrich]

Seminarium poświęcone pamięci
Profesora Jacka Staszewskiego
11 października 2018 r., Toruń

Organizator: Instytut Historii i Archiwistyki UMK.

[Dariusz Rolnik]

W 250. rocznicę konfederacji barskiej *Za wiarę i wolność*
9–11 maja 2018 r., Poznań

Konferencji współorganizowanej przez IH, IHS i IFP UAM oraz PTPN, Bibliotekę Raczyńskich, Bibliotekę Kórnicką PAN i Wielkopolskie Muzeum Niepodległości, której obrady toczyły się w dniach 10–11 maja w Pałacu Działyńskich, towarzyszyło spotkanie autorskie

w Domu Literatury (Muzeum J.I. Kraszewskiego) Biblioteki Raczyńskich 9 maja ze Swietłaną Muliną z Omska, autorką słownika biograficznego konfederatów barskich na Syberii. Badaczka z Rosji wygłosiła także referat podczas konferencji, poświęciwszy go opartej na archiwach rosyjskich urzędów rewizji *faktów — źródeł — mitów* na temat tej grupy zesłańców. Zwróciła m.in. uwagę na zdobywanie przez Polaków pozycji wśród miejscowych prowadzenie interesów, wreszcie niejednołity stosunek do amnestii. Poza tym wygłoszono 18 referatów, których autorami byli historycy, historycy sztuki i literatury ze środowisk uniwersyteckich i Polskiej Akademii Nauk oraz muzealnych z Warszawy i Poznania.

Obrazy zainaugurowało wystąpienie K. Koehlera o staropolskim rozumieniu wartości wolności i wiary w sarmackich medytacjach poetyckich. Specjaliści różnych dziedzin historii — wojskowości czy specyfiki ustrojowej, badania swe opierający jak Z. Pilarczyk (Poznań jako twierdza w tym czasie) na rozpoznaniach archeologicznych i źródłoznawczych (dokumenty), a także świadectwach piśmienniczych (M. Kościelniak, G. Glabisz czy M. Borkowski) i przedmiotach użytkowych (napierśnik czy chorągiew — J. Łuczak, J. Kowalski) spotkali się z zainteresowaniem tych, którzy śledzą przemiany wiedzy o wydarzeniach barskich w piśmiennictwie i literaturze. Wydawcy wielotomowej *Literatury konfederacji barskiej* pokazali, odwołując się też do tekstów pozostałych poza tą edycją, jak kreowano wyraziste obrazy i wyrażano rozmaite oceny, które funkcjonowały w szlacheckiej opinii publicznej (A. Bąbel, J. Wójcicki, A. Grabowska-Kuniczuk), a także kształtowały legendy i mity, jakie zapewniają trwanie tradycji w świadomości wspólnoty narodowej. Historycy sztuki komentowali znaczenie obiektów architektonicznych w przestrzeni miasta i ikonologicznych treści w ich dekoracjach (M. Broniewski) oraz artefaktów z czasów konfederacji, jak J. Kowalski czy P. Ignaczak, który zbadał grafikę czasów konfederacji wprzęganą w ówczesne kampanie propagandowe. Z dziewiętnastowiecznych kompozycji malarskich odwołujących się do już utrwalonych wyobrażeń przedstawiono płótno A. Grottgera *Modlitwa konfederatów pod Lanckoroną*, które poświadcza ówczesne zapotrzebowanie na żywą tradycję, jaka wzmacniałaby dążenie do odzyskania niepodległości (M. Bryl).

M. Mencfel omówił perypetie edytorskie i praktyki dziewiętnastowiecznego wydawcy pism Kitowicza o dziejach konfederacji, a B. Judkowiak kształtowanie obrazu konfederacji w pismach tegoż autora (gazetki pisane a *Pamiętniki czyli historia...*). M. Bourkane wydobył z powieściowej trylogii Władysława Reymonta *Rok 1794* postaci

weteranów barskich, a E. Nowicka interpretowała wątki barskie w dramatach Juliusza Słowackiego z lat 30. i 40. XIX stulecia, a na koniec V. Jurkowska poświęciła uwagę obrazom konfederacji barskiej w polach pamięci komunikatywnej i kulturowej kształtowanych przez polską historiografię i edukację historyczną aż po ostatnie podręczniki szkolne.

Podczas konferencji miała też miejsce prezentacja starannie dobranych eksponatów związanych z konfederacją barską z zasobów Biblioteki Kórnickiej PAN (m.in. z archiwum Zaremby), Muzeum Narodowego w Poznaniu i Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego (Oddział MNP) w zabytkowej przestrzeni miejsca obrad. Długie dyskusje, rozmaitość poruszonych tematów i wskazanych do dalszego naukowego rozpoznania, poświadczyły rangę tematu i pozwoliły ocenić spotkanie jako bardzo udane. Przygotowywana publikacja monografii zbiorowej, będzie zawierała wyniki badań prezentowanych podczas konferencji.

[Barbara Judkowiak]

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku.
Idee, refleksje i autorefleksje,
XVII międzynarodowa konferencja naukowa
6–7 grudnia 2018 r., Jaszuny–Wilno

6–7 grudnia 2018 r. w Jaszunach i Wilnie odbyła się siedemnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: Idee, refleksje i autorefleksje*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Partnerami konferencji były Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich (Wilno) oraz Pałac Śniadeckich w Jaszunach. W konferencji wzięli udział badacze historii, wychowania, literatury, sztuki z Litwy, Polski i Białorusi. Wygłoszono następujące referaty: Mariusz Ausz (Lublin): *Działalność oświatowa litewskiej prowincji pijarów w XVIII w.*, Brigita Balčiūnaitė (Vilnius): *Wspólnoty jezuickie litewskiej prowincji jezuitów oraz zmiana ich działalności w XVIII wieku*, Małgorzata Puchowska (Słupsk), Kazimierz Puchowski (Gdańsk): *„Doskonałe pożytki tragedii lub komedii uważać”. Teatr jezuicki w edukacji nowożytnych elit Wielkiego Księstwa Litewskiego*, Janina Kamińska (Warszawa): *Początki kształcenia nauczycieli w Szkole Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego*, Ewa Kula (Kielce): *Tradycje Komisji Edukacji Narodowej w praktyce szkolnej w guberniach południowo-zachodnich Wileńskiego Okręgu Naukowego w okresie kuratorii ks. Adama J. Czartoryskiego*, Tomasz Ciesielski (Opole): *Poselstwa litewskie do Rosji w latach 1710–1766 jako przejaw podkreślania odrębności Wielkiego Księ-*

stwa, Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Wilno): *Refleksje polityczne i geopolityczne Augustyna Middletona chargé d'affaires legacji Rzeczypospolitej w Hadze (1791–1792)*, Dariusz Rolnik (Katowice): *Tropem politycznym i ideologicznym podróży petersburskiej Adama Chmary ostatniego wojewody mińskiego (1793)*, Natalia Sliż (Grodno): *Postawy różnych zbiorowości społecznych wobec zmian zachodzących w Grodnie w drugiej połowie XVIII wieku*, Piotr Pilarczyk (Poznań): *Instrukcje wydawane komisarzom skarbowym delegowanym na Sejmy: propozycje reform i zmian (druga połowa XVIII wieku)*, Gabrielė Jasiūnienė (Szawle): *Heraldyka szlachty żmudzkiej w XVIII wieku: między tradycją a modą*, Bernadetta Manyś (Poznań): *Anna z Mycielskich Radziwiłłowa — przykład kobiety samotnej w miłości. Autorefleksje i przemyślenia epistolograficzne*, Domininkas Burba (Wilno): *Strategia życiowa Ludwika Skumina Tyszkiewicza: osobiste ambicje i ocena współczesnych*, Lina Balaišytė (Wilno): *Marewicz o sobie i Ojczyźnie: (auto) refleksje literata z końca XVIII wieku*, Asta Vaškelienė (Wilno): *Moralne przekazy dla szlachcica w centonie Jana Skorulskiego*, Daiva Milinkevičiūtė (Wilno): *„Ius Massonicus” i oświecona Konstytucja Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, Darius Baronas (Wilno): *Odblaski wielkich zdarzeń historycznych w księdze zmarłych Mniejszych Braci Konwentualnych: wiek XVIII — początek wieku XIX*.

Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

W kręgu patronatu kobiecego (XVI–XVIII wieku)

18 maja 2018 r., Kraków

Organizator: Instytut Historii i Archiwistyki UP w Krakowie.

[Andrzej Link-Lenczowski]

W kręgu rodziny epok dawnych — rytmy życia, rytmy codzienności — Przemoc,

IV międzynarodowa konferencja naukowa

17–18 października 2018 r., Kraków

[Bożena Popiołek]

KONFERENCJE — ZAPOWIEDZI

Archiwiści i historycy w służbie państwa i społeczeństwa od późnego średniowiecza do końca XX wieku

16–17 maja 2019 r.

Zapraszamy do udziału w konferencji naukowej pt. *Archiwiści i historycy w służbie państwa i społeczeństwa od późnego średniowiecza do końca XX wieku*, która odbędzie się w dniach 16–17 maja 2019 r. w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN i Instytucie Historycznym UW. Chcielibyśmy przyjrzeć się zmieniającym się funkcjom i zadaniom archiwistów i historyków, jakie — poczynając od późnego średniowiecza, na czasach współczesnych kończąc — podejmowali i pełnili oni w służbie państwa i społeczeństwa. Uchwycić chcielibyśmy zasadnicze elementy zmieniającego się na przestrzeni wieków zbiorowego portretu archiwistów i historyków. Chcielibyśmy nawiązać do badań i dyskusji prowadzonych przez historyków kultury, w ostatnich latach interesujących się archiwami w kontekście związków pomiędzy władzą i wiedzą. Organizatorzy: prof. Alicja Kulecka (IH UW), dr Dorota Dukwicz (IH PAN), dr Jacek Kordel (IH UW)

[Dorota Dukwicz]

Działalność Elżbiety Sieniawskiej.

Polityka — gospodarka — kultura

10–11 czerwca 2019 r., Warszawa

Organizatorzy: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie i Instytut Historii i Archiwistyki UP w Krakowie.

[Andrzej Link-Lenczowski]

Granice i pogranicza — na styku kultur i tradycji,

III Międzynarodowa konferencja naukowa

23–24 października 2019 r., Kraków

Organizatorzy: Instytut Historii i Archiwistyki przy współpracy Instytutu historii Filozoficznej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

[Bożena Popiołek]

II Międzynarodowa Konferencja Proweniencyjna: ***Kolekcje prywatne w zbiorach książki dawnej*** 18–19 czerwca 2019 r., Wrocław

Na terenach Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Śląska i Pomorza biblioteki prywatne odgrywały ważną rolę społeczną i kulturalną aż do wybuchu II wojny światowej. Początkowo elitarne, od XVI w. coraz bardziej powszechne, powstawały na dworach i w domach władców, dostojników państwowych i kościelnych, magnatów, ziemian, duchownych, uczonych, urzędników, pisarzy, szlachty i mieszczan. Ich profil — humanistyczny lub fachowy — zależny był od epoki oraz zainteresowań i zajęć właściciela. W XVIII w. zasadnicze znaczenie miało powstanie pierwszej polskiej biblioteki narodowej, której podstawę stanowiły prywatne zbiory braci Załuskich. Po utracie niepodległości najstarsze rękopisy i druki o polskiej proveniencji służyły podtrzymaniu tradycji i tożsamości narodowej zasilając zbiory zakładanych licznie bibliotek rodowych i fundacyjnych. Niektórzy właściciele ksiąg udostępniali swoje zbiory osobom z kręgów rodziny i dworu, inni otwierali do nich dostęp szerszym kręgom czytelników, kolejni zapisywali swoje kolekcje w testamencie uniwersytetom, bibliotekom kościelnym lub klasztorom. Dzięki temu przez stulecia służyły rozwojowi nauki, kultury oraz życia duchowego. Po 1945 r. wiele ksiąg rękopiśmiennych i drukowanych pochodzących z dawnych kolekcji prywatnych zostało przekazanych decyzją administracji państwowej do zbiorów bibliotek lub instytucji naukowych i publicznych, a budowane przez lata księgozbiory zostały rozproszone.

Celem planowanej konferencji jest zebranie i upowszechnienie informacji o dawnych kolekcjach prywatnych z terenów Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Śląska i Pomorza przechowywanych obecnie w całości lub części w bibliotekach, archiwach i muzeach w kraju i za granicą. W założeniu organizatorów konferencja ma stanowić kolejny krok do bliższego poznania i naukowej rekonstrukcji księgozbiorów historycznych rozproszonych na przestrzeni wieków.

[Dorota Sidorowicz-Mulak]

***Historia — Pamięć — Tożsamość: Ochrona i promocja
dziedzictwa kulturowego jako forma pamięci,
V Konferencja Naukowa
14–15 listopada 2019 r., Kraków***

Organizator: Instytut Historii i Archiwistyki UP.

***Jak badać Oświecenie? How to Study the Enlightenment?
Comment étudier les Lumières?
4–5 czerwca 2019 r., Warszawa***

W dniach 4–5 czerwca 2019 roku na Uniwersytecie Warszawskim odbędzie się międzynarodowa konferencja metodologiczna: *Jak badać Oświecenie? How to Study the Enlightenment? Comment étudier les Lumières?* — jej organizatorem jest Pracownia Rękopisów i Ineditów z lat 1700–1850 działająca przy Instytucie Polonistyki Stosowanej na Wydziale Polonistyki.
[Agata Wdowik]

***Kaplice w katedrach i kolegiatach.
Funkcja — architektura — transformacje
13–15 czerwca 2019 r.***

Celem konferencji jest wieloaspektowa refleksja nad kaplicami zestawionymi architektonicznie z katedrami i kolegiatami. Powstawanie, funkcjonowanie i przekształcanie tego typu obiektów na przestrzeni kilku wieków odzwierciedlało złożoność potrzeb związanych z nimi instytucji kościelnych. Ranga świątyń warunkowała szczególną rolę i wygląd dostawianych do nich aneksów, których splendor odzwierciedlał pozycję polityczno-społeczną i ambicje fundatorów. Szczególnie interesującym zagadnieniem pozostają kwestie dotyczące prawa kościelnego i wpływu kapituł na formę i funkcjonowanie powstających obiektów. Wreszcie na uwagę zasługuje sposób użytkowania kaplic i sprawowania liturgii. Obiekty tego typu mogą być postrzegane jako integralna składowa większych zespołów architektonicznych, ale równocześnie wiele z nich zachowywało znaczną odrębność formalną. Istotnym problemem artystycznym jest również kwestia ich wyposażenia, które obejmowało obiekty artystyczne od poziomu małej architektury po niezwykle cenne zabytki rzemiosła artystycznego. W rozważaniach chcielibyśmy również podjąć temat procesu przemian zachodzących na przestrzeni stuleci w bryłach oraz wystroju

zarówno samych kaplic, jaki i w architekturze świątyń, do których były one dostawiane.

— Organizatorzy:

Komitet naukowy: prof. UŁ dr hab. Tadeusz Bernatowicz, prof. UŁ dr hab. Piotr Gryglewski.

Sekretarz naukowy: mgr Alina Barczyk.

[Alina Barczyk]

***Przybylski i inni. O znaczeniu Krakowa i regionu
w kulturze oświecenia***

30–31 maja 2019

Na 30–31 maja 2019 planowana jest kolejna, czwarta konferencja z tego cyklu. Związana jest ona z przypadającą w tym roku dwusetną rocznicą śmierci Jacka Idziego Przybylskiego.

[Roman Dąbrowski]

***Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku:
ród, fakcja, wspólnota***

5–6 grudnia 2019 r., Wilno

5–6 grudnia 2019 r. w Wilnie odbędzie się osiemnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: ród, fakcja, wspólnota*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Celem konferencji jest omówienie następujących kwestii: w jaki sposób w społeczeństwie XVIII wieku funkcjonowały formalne i nieformalne systemy władzy; co przesądziło o trwałości / nietrwałości więzi wśród członków grupy, wspólnoty, ugrupowania; jakie formy i narzędzia wykorzystano do stworzenia i reprezentowania przynależności do określonej grupy czy zbiorowości; jakie było znaczenie ideologii politycznej, nagrody materialnej, wyrachowania, protekcji w społeczeństwie XVIII wieku; jak się zmieniały znaczenia pojęć „wierność”, „przyjaźń”, „lojalność”; w jaki sposób reflektowano i oceniano w piśmiennictwie wieku osiemnastego strukturę społeczną, związki między jednostkami, przynależność do rodu, ugrupowania i wspólnoty?

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

